

FIETSEN & WANDELEN

EDITIE 5

in Spanje

DE CAMINO DEL NORTE NAAR SANTIAGO

FIETSEN IN EXTREMADURA EN ASTURIAS

WANDELEN AAN DE COSTA QUEBRADA

OVER VIAS VERDES NAAR CORDOBA

Welkom bij de vijfde editie van Fietsen en Wandelen in Spanje

Een heel nieuw jaar ligt voor je. Tijd om plannen te maken, ook voor je vakantie. In deze editie helpen we je op weg met heel veel suggesties voor een actieve vakantie in Spanje. Gaat in 2026 eindelijk die langgekoesterde wens voor een lange tocht door Spanje in vervulling? Misschien ga je fietsen over de Via Verdes waar je zoveel over hoort?

Ho, wacht eens even... die Spanjaarden zijn toch helemaal niet blij met onze komst?
We zagen de protesten in het journaal!

Zeker, er zijn toeristische plekken waar de overdaad ernstig schaadt. Maar voor het grootste deel van Spanje geldt echt het tegenovergestelde. Wij spraken een oude vrouw in een dorp aan de Camino del Cid. Zij was ontroerd door alle bezoekers – ook uit het buitenland - die in haar dorp komen en belangstelling tonen. Want dat doet toerisme ook. Niet alleen zorgen voor economische activiteit, maar ook bijdragen aan een gevoel van trots van de mensen in de dorpen van het Spaanse binnenland.

Veel lees-, fiets- en wandelplezier!

Marion en Hans

Dit magazine blijven ontvangen?

Wil je dit magazine twee keer per jaar kosteloos ontvangen, en heb je je nog niet ingeschreven, meld je je dan **HIER** aan. Je hoeft alleen je voornaam en je mailadres in te vullen, meer informatie hebben we niet van je nodig.

Ken je iemand die dit magazine ook leuk zou vinden. Kopieer dan de link www.spanjemagazine.net en stuur hem door. Daar zijn we je erg dankbaar voor!

RENFE STEEDS (EEN BEETJE) FIETSVRIENDELIJKER

De spoorwegmaatschappij Renfe krijgt traditioneel veel kritiek omdat ze het fietsers niet bepaald gemakkelijk maakt. Toch lijkt er nu een licht fietsvriendelijk windje te waaien op de kantoren van Renfe. Zo mag je tegenwoordig ook je fiets meenemen in de Avant-trein, de hogesnelheidstrein voor middellange afstanden. Daarnaast vervalt de toeslag voor fietsen in de gewone treinen voor middellange afstand, en krijgen nieuwe Cercanías-treinen (korte afstand) meer gratis fietsplaatsen. We gaan vooruit!

IN DE VOETSPOREN VAN LAURIE LEE

Op outdoorinspiratie.nl lezen we een artikel over het bekende boek 'Die zomerochtend dat ik van huis wegwandelde' van de schrijver Laurie Lee. Avonturier Alastair Humphreys, een grote outdoor-inspiratiebron, las over de Engelse Laurie Lee, die in 1935 naar Spanje reisde. Laurie's plan was om door het land te lopen, terwijl hij eten kocht van het geld dat hij verdiende met viool spelen. Alastair las Laurie's boek, 'As I Walked Out One Midsummer Morning', en besloot, met een viool onder zijn arm, in zijn voetsporen te treden.

BIKE EXPERIENCE/ GRANADA

In oktober waren we in Andalusië aanwezig bij het fietsevenement Bike Experience. Dit jaar werd het gehouden in Granada, wat betekende dat we twee dagen hebben gefietst rondom de stad en in de Badlands van Guadix met de vele grotwoningen. Op de derde dag mochten we ons magazine presenteren tijdens het Forum waar veel nationale en internationale fietsvakantie-aanbieders bij aanwezig waren. Altijd fijn om te netwerken en nieuwe inspiratie op te doen! Een bezoek aan het Alhambra in Granada mocht natuurlijk niet ontbreken op deze reis.

Fietsen in Spanje

Met Fietsen in Spanje is Nederland sinds verleden jaar een gespecialiseerde fietsreisorganisatie rijker. Geen andere reisorganisatie heeft een groter aanbod van georganiseerde fietsreizen in Spanje. Deelnemers geven Fietsen in Spanje hoge waarderingcijfers (4.9/5.0). Fietseninspanje.nl is niet alleen de plaats waar je die reizen vindt, maar ook een bron van betrouwbare informatie voor iedereen die wil gaan fietsen in Spanje.

► www.fietseninspanje.nl

DEEL JOUW FIETS- EN WANDELERVARING!

In deze editie van ons magazine vind je drie artikelen geschreven zijn door lezers. Zou je jouw fiets- of wandelervaringen in Spanje ook willen delen, stuur ons dan gerust een mailtje. Het zal waarschijnlijk niet lukken om alles te publiceren, maar we gaan er in ieder geval serieus naar kijken. Een mooie foto helpt ook altijd.

► hans@spaniemagazine.net

PACO'S PASEOS DOOR RONDA

Ga jij naar Ronda? En hou je van wandelen? Bestel dan Mijn Paseos door Ronda, de Nederlandse vertaling van het boek dat Paco Vicario schreef over zijn geboortestad. Je vindt er zes rondwandelingen door Ronda met historische uitleg en een beschrijving bij de onlangs geopende Desfiladero del Tajo (het zusje van El Caminito del Rey). Verder geeft Paco persoonlijke tips om uit eten te gaan en musea te bezoeken. Te bestellen via Amazon.

► [Klik hier](#)

INTERVIEW MET PETRO BALLEMANS

Het begon met die advertentie "Gezocht iemand met kennis van fietsen en koken"

De fietsende kok Petro Ballemans begon in 2007 met het organiseren van fiets- en wandelreizen in Spanje. Voor talloze Nederlanders was zijn gezellige finca, Casa Camaleón, het startpunt van een actieve vakantie door het binnenland van de provincie Alicante. Met het pensioen in zicht vertelt Petro over hoe hij hier ooit terecht kwam en hoe het hem is vergaan.

Hoi Petro, hoe is het met je?

'Goed! Het einde van het jaar is voor ons altijd de tijd waarin we met de nieuwe prijzen bezig zijn, oude fietsen plaatsmaken voor nieuwe en de balans van het afgelopen jaar opmaken. Maar het idee dat dit nu voor het laatst is, blijft een gek gevoel geven.'

Je zit hier in Castalla in de provincie Alicante. Hoe komt een Brabantse jongen hier terecht?

'Ik kende dit gebied al uit mijn tijd als wielrenner, toen ik het vaak als trainingsterrein gebruikte. Ooit won ik hier zelfs een etappewedstrijd bij de amateurs; dat is inmiddels al heel wat jaren geleden. Misschien is het juist die herinnering die maakt dat deze regio altijd als thuis heeft gevoeld. We wonen hier inmiddels al twintig jaar, en het voelt nog steeds goed.'

Wat heeft deze regio fietsers en wandelaars te bieden?

'We zitten hier vlak bij de Sierra de Aitana, een fantastische bestemming voor fietsers en wandelaars. De ruige natuur met toppen tot 1558 meter hoog, afgelegen ligging en rustige omgeving maken dit gebergte tot een verborgen parel. Er zijn veel uitdagende routes voor ervaren fietsers en wandelaars, met een mix van groene valleien, oude bergpaden en spectaculaire uitzichten, ver weg van de drukte aan de kust. Het is geliefd bij wielrenners - Mathieu van der Poel en Remco Evenepoel hebben er zelfs een huis - maar is zeker niet alleen voor topwielrenners. Dankzij de vele Vías Verdes kunnen ook recreatieve fietsers hier uitstekend uit de voeten. En de komst van de e-bike heeft het gebied voor bijna iedereen toegankelijk gemaakt.'

Hoe ben je in het fiets- en wandeltoerisme terechtgekomen. Je was toch eerst kok?

'Na de lagere school ben ik naar de koksschool in Breda gegaan. Ik studeerde af als restaurantkok en werkte daarna vele jaren in de horeca. Totdat ik de racefiets ontdekte en merkte dat horeca en het fietsen van wedstrijden niet te combineren was. Ik ben toen in instellingskeukens gaan werken omdat ik daar regelmatige werktijden had. Op een dag viel mijn oog op een advertentie in de Volkskrant van een grote organisatie voor fietsvakanties: Gezocht: iemand met kennis van fietsen én koken. Ik dacht meteen: dit is mij op het lijf geschreven! Om een lang verhaal kort te maken: ik solliciteerde en werd direct aangenomen. Vervolgens heb ik reizen door heel Europa begeleid.'

[Lees verder onder de foto](#) ▼

En jij dacht: dat kan ik zelf ook, fietsreizen organiseren?

'Toen ik ermee begon, was ik in deze regio echt een pionier. Inmiddels zijn er talloze organisaties die fietsvakanties aanbieden of fietsen verhuren, maar destijds stond dat allemaal nog in de kinderschoenen. Het was de tijd vóór Google Maps en gps, waarin routes nog met een papieren kaart in de hand moesten worden nagedren en nauwkeurig beschreven.'

Casa Camaleón. De huisjes op het terrein zijn voor velen het startpunt geweest van een fiets- of wandelweek in Alicante.

In het begin draaide het er vooral om de bedden van onze B&B gevuld te krijgen, we moesten tenslotte ergens van leven. Daarom organiseerden we van alles: cursussen fotografie, schilderen, salsa dansen, yoga en meer. Dat liep op zich prima, maar we moesten telkens mensen inhuren om die workshops te verzorgen. Uiteindelijk bleek juist het wandel- en fietsgedeelte zó succesvol, dat we besloten ons daar volledig op te richten en de rest los te laten. Zo hadden we niemand meer nodig.

We stippelden verschillende routes uit vanuit de casa, zodat gasten die een week bij ons verbleven elke dag een andere tocht konden maken. Later breidden we dit uit met meerdaagse trektochten. Elk jaar voegden we een nieuwe tocht toe, telkens met een ander thema en fietsniveau. Op een gegeven moment stonden Nederlandse reisorganisaties in de rij om onze arrangementen in hun reisaanbod op te nemen. Toen wisten we dat we op de goede weg waren.

Onze fietsreis van Alicante naar Valencia is altijd heel populair geweest, net als de tocht over de Vías Verdes. Later ontdekten we een schitterende route door de bekendste wijngebieden van de regio: de Ruta del Vino de Alicante. En wanneer je je dan realiseert dat je je precies bevindt op het kruispunt van twee iconische wandelroutes (El Camino vanuit het zuidoosten en de GR7, de langste wandelroute van Europa) dan kun je daar natuurlijk niet omheen. Zo ontstond het idee om ook verschillende wandelarrangementen te ontwikkelen.'

Hoe heb je je werk in de loop der jaren zien veranderen?

'De grootste verandering vond ik de opkomst van de e-bike. In het begin was ik daar behoorlijk sceptisch over. Ik zag mezelf toch vooral als een traditionele fietsmaker, geen elektromonteur. Waar het vroeger ging over het aantal versnellingen, ging het opeens over accuvermogen en motorkracht. Daarnaast was ik bezorgd dat ik een heel ander type klant zou aantrekken, misschien iemand met wie ik minder raakvlakken heb. Dat maakte me terughoudend. Maar uiteindelijk: de stap gezet en totaal geen spijt van gehad.'

Je hebt hier talloze mensen te gast gehad. Daar zaten vast kleurrijke types tussen.

'Ja, in 20 jaar tijd zie je heel wat gasten langskomen en maak je van alles mee. Wat vooral opvalt: sinds de e-bike is geen heuvel meer te hoog en geen leeftijd te gek. Je zou het niet bedenken, maar onze oudste deelnemer ooit had de 90 al achter zich gelaten. Die fietste nog zo fris weg dat we even dachten dat zij per ongeluk een paar jaartjes had weggelaten op het inschrijfformulier! Sinds de komst van gps is er een hoop veranderd, en eerlijk gezegd: vooral in positieve zin. Alleen jammer dat het oude padvindersgevoel een stille dood is gestorven. Tegenwoordig kun je trouwens alsnog grandioos verdwalen als je batterij het begeeft of als je gps besluit dat het vandaag ook eens vrij wil nemen. Ik had ooit een deelnemer verteld dat ze een Garmin meekreeg. De volgende ochtend stond ze klaar bij het verzamelpunt, keek om zich heen en vroeg: "Waar blijft Garmin eigenlijk? Ze dacht serieus dat er iemand met die naam zou komen meefietsen. Ik zag het al helemaal voor me: Garmin Janssen, onze stille routegids op twee wielen.'

Als je het nieuws volgt, hoor je veel over overstromingen en bosbranden in Spanje. Hebben jullie daar last van?

'Ja, je merkt echt dat het klimaat aan het veranderen is. Iedereen herinnert zich vast nog die heftige overstroming bij Valencia in oktober '24. Ik was er toen zelf, heb het met eigen ogen gezien. Door het veranderende klimaat valt er gewoon veel meer extreme neerslag. Wij wonen gelukkig in een redelijk rustig gebied, maar je moet er toch niet aan denken dat je huis of auto zomaar wegdrijft. Bosbranden hebben we hier eigenlijk elk jaar wel. Dat weten we, omdat er in ons dal een groot stuwmeer is, waar de blushelikopters en -vliegtuigen water vandaan halen. Je ziet ze dan de hele dag af en aan vliegen. Omdat het hier zo bergachtig is, is dat de enige manier om de brand onder controle te krijgen.'

Je produceert zelf olijfolie bij Casa Camaleón. Hoe gaat dat?

'Klopt, we hebben 100 olijfbomen. Die bomen zaten bij het huis, en toen dacht ik: olijven? Wat doe je dáár nou mee? Ik had geen idee hoe dat werkte. Blijkt: je wordt lid van een coöperatie waar je je olijven naartoe kunt brengen en die maken er olie van. Handig! Alleen het plukken moet je dus zelf doen. Jarenlang stond ik olijven te plukken, met blaren op m'n vingers en pijn in m'n rug en iedere keer dacht ik: dit wordt mijn laatste jaar. Toen zag ik een advertentie voor olijvenplukvakanties in Portugal, waar mensen zelfs betalen om te plukken. Ik dacht: "Als zij gek genoeg zijn, kan ik dat ook!" Sindsdien komen er elk jaar plukkers helpen. Maar het is niet alleen plukken hoor, we maken er een heuse olijvenervaring van. Educatieve uitstapjes, tapasroutes in Alicante en er vloeit niet alleen olie... ook flink wat wijn. Want eerlijk is eerlijk, dat plukken doe je natuurlijk veel beter met een wijntje in de hand.'

In 2017 had ik het genoeg om een groep dames van een ziekenhuis uit Leeuwarden te ontvangen voor het olijvenplukarrangement. Het waren allemaal OK-assistentes en het was meteen supergezellig. Toen we met z'n tien de olijven bij de coöperatie afleverden, trok ik flink wat bekijks. De olijvenboeren in de rij waren zo enthousiast, dat ze vroegen of ze het jaar erop niet bij hen wilden komen helpen. De dames noemden zichzelf 'De Olijffjes' en één van die Olijffjes werkt nog steeds bij Casa Camaleón. Ze is zelfs mijn partner geworden!'

Petro, wat zijn je plannen voor de komende jaren?

'Eind volgend jaar bereik ik de pensioengerechtigde leeftijd van 67 jaar. Dat vind ik eerlijk gezegd best spannend. Tegelijkertijd kijk ik er ook naar uit om meer vrije tijd te hebben. Mijn werk is altijd intensief geweest, dat eigenlijk 24/7 doorging. Het vooruitzicht om wat vakker te kunnen fietsen en wandelen, meer tijd te hebben voor familie en vrienden, spreekt me aan. Gewoon weer eens naar een verjaardag kunnen gaan, zonder dat ik moet afzeggen vanwege werk, dat lijkt me heerlijk. Na de zomer van 2026 stop ik met m'n bedrijf, maar ik blijf graag af en toe als freelance reis Leider mee op pad voor fiets- en wandelreizen. We hopen vooral gezond te blijven en te kunnen genieten van al het moois dat Spanje te bieden heeft.'

'Ik had ooit een deelnemer verteld dat ze een Garmin meekreeg. De volgende ochtend vroeg ze: "Waar blijft Garmin eigenlijk? Ze dacht serieus dat er iemand met die naam zou komen meefietsen."

'La vida es corta, pero ancha.' Het leven is kort maar breed!

Extremadura

SPANJE'S BEST BEWAARDE GEHEIM

In het zuidwesten van Spanje, tegen de grens van Portugal, ligt Extremadura. Een regio die we zonder overdrijven een verborgen parel kunnen noemen. Met maar een miljoen inwoners op een oppervlak zo groot als Nederland vind je hier rust en ruimte. Extremadura is gezegend met prachtige steden, bijzondere landschappen, een mild klimaat en heel veel fiets- en wandelmogelijkheden.

DOOR HANS RESING

Bergen, valleien en veel water

Extremadura wordt in bijna alle windstreken begrensd door heuvels en bergen. In het centrum is het landschap juist vlak of glooiend. Bijzonder is ook de rijkdom aan water, dat wordt aangevoerd door de grote rivieren de Taag en de Guadiana. Al dat water is aantrekkelijk voor vogels en die hebben dan weer een grote aantrekkingskracht op vogelaars. Als we schrijven dat Extremadura een verborgen parel is, een vrij onbekende regio, dan moeten we dat nuanceren. Want bij vogelaars uit de hele wereld is Extremadura zeer bekend en een absolute topbestemming.

Steden en dorpen

De oude steden Cáceres en Mérida behoren tot het mooiste van wat Spanje te bieden heeft. Cáceres is een stad vol historie met een indrukwekkend middeleeuws centrum. In Mérida, ooit het sociale en politieke centrum van de Romeinen, bezoek je het amfitheater en andere gebouwen uit de Romeinse tijd. Beiden steden zijn historisch erfgoed van Unesco. En dan zijn er dorpen en stadjes die niet alleen van groot historisch belang zijn, maar ook erg gezellig om te bezoeken, zoals Hervás, Trujillo en Guadalupe in de provincie Cáceres en Llerena, Zafra en Jerez de los Caballos in de provincie Badajoz. Een bezoek aan het klooster van Yuste, gelegen in La Vera in Cáceres, is een aanrader; koning-keizer Karel de Vijfde blies hier zijn laatste adem uit. Het klooster is uitgeroepen tot Nationaal en Europees erfgoed.

Van groen naar goud: de dehesa

'Dehesa' is de benaming van het typisch Spaans landschap dat je in meerdere regio's vindt, maar dat nergens zo uitgestrekt is als in Extremadura. Het is een door de mens geschapen ecosysteem; het resultaat van het uitdunnen van bosgebied. Zo ontstond een prachtig halfopen landschap dat al eeuwen het decor is van extensieve veehouderij. In de weides tussen kurkeiken en olijfbomen scharrelen runderen, schapen en de beroemde Iberische varkentjes die zich tegoed doen aan belotas (eikels). De dehesa is ook de habitat van veel vogelsoorten zoals de prachtige hop.

We hebben de dehesa zowel in voor- als najaar bezocht. In de lente is het landschap frisgroen met bloemenvelden zo ver we kunnen kijken. Als in de zomer het vocht uit de bodem verdwijnt, droogt de dehesa uit. Het gras wordt dor en krijgt een gouden gloed. Het vee zoekt de schaduw van de bomen op. In het najaar begint het landschap juist weer kleur te krijgen.

Fietsen in Extremadura

Extremadura heeft alle soorten fietsers wat te bieden, of je nu een dagtocht wilt maken of een meerdaagse tocht. Voor wat dat laatste betreft: de belangrijkste langeafstandsroute is de Ruta Via de la Plata die van zuid naar noord door Extremadura loopt. We schreven er in de vorige editie van dit magazine al uitgebreid over. Verder ontdekten we een oost-west route die de loop van de Taag volgt, de Ciclosenda del Tajo. Een avontuurlijke tocht van 355 kilometer en 5.000 hoogtemeters die soms over de verharde weg gaat, soms over gravelpaden en soms over ruwere paden. De mountainbike of gravelbike lijkt ons hiervoor het aangewezen fietstype. In een van de volgende edities zullen we hierop terugkomen

[Lees verder onder de foto](#) ▼

De dehesa is nergens zo uitgestrekt als in Extremadura

DE VIAS VERDES

De regio heeft vier Vias Verdes (2 in de provincie Cáceres en 2 in Badajoz) die door ADEAC (de organisatie die blauwe vlaggen toekent aan Spaanse stranden) zijn gecertificeerd als blauwe wandelpaden, omdat het duurzame en milieuvriendelijke routes zijn. Ook het pad 'Desfiladero del Ruecas' in Cañamero (Cáceres), in het Geopark Villuercas, Ibores, Jara, heeft dit keurmerk.

1. Via Verde Vegas del Guadiana (56 km) Badajoz

Een vrij gemakkelijke Via Verde van Villanueva de la Serena naar Logrosan. Vanuit Villanueva rijd je eerst door een uitgestrekt landbouwgebied in het laagland van de Guadiana. De Via Verde is heel stil en er liggen geen dorpjes of voorzieningen aan. Wij kwamen op de route slechts twee fietsers tegen: Nederlanders uiteraard.

In het tweede deel van de route wordt het landschap heuvelachtiger, steeds mooier en rijd je links en rechts door de dehesa. Je krijgt uitzicht op een prachtig riviertje en in de verte doemen de bergen van door Unesco verklaard Geopark Villuercas Ibores en Jara op. In eindpunt Logrosan vonden we een aantal leuke bars. Tip voor een dagtocht: parkeer je auto bij het oude station van Madrigalejo en fiets heen en terug naar Logrosan.

2. Via Verde de la Plata (64 km) Cáceres

Deze vrij nieuwe en goed onderhouden Via Verde staat heel hoog op ons lijstje van mooiste Spaanse Vias Verdes. De route begint in de gezellige stad Plasencia, in het noorden van de provincie Cáceres, op 400 meter hoogte. Na een zo goed als vlakke aanloop begint een lange maar geleidelijke klim naar de Puerto (pas) de Bejar (885 meter), waar je een leuk restaurant vindt. Je kunt nog verder richting Bejar, gelegen in de provincie Salamanca (Castilië y León)

Het prachtige stadje Hervás, met een van de best bewaard gebleven Joodse wijken van Spanje, ligt halverwege de Via Verde. Het is een heerlijke plek om een aantal nachten te verblijven. Vanuit Hervás zou je dan één dag naar Plasencia heen en weer kunnen fietsen, en één dag richting Bejar. In Hervás kun je fietsen huren en er zijn ook een paar bedrijfjes die excursies organiseren op de Via Verde.

3. Via Verde de Monfrague (17 km) Cáceres

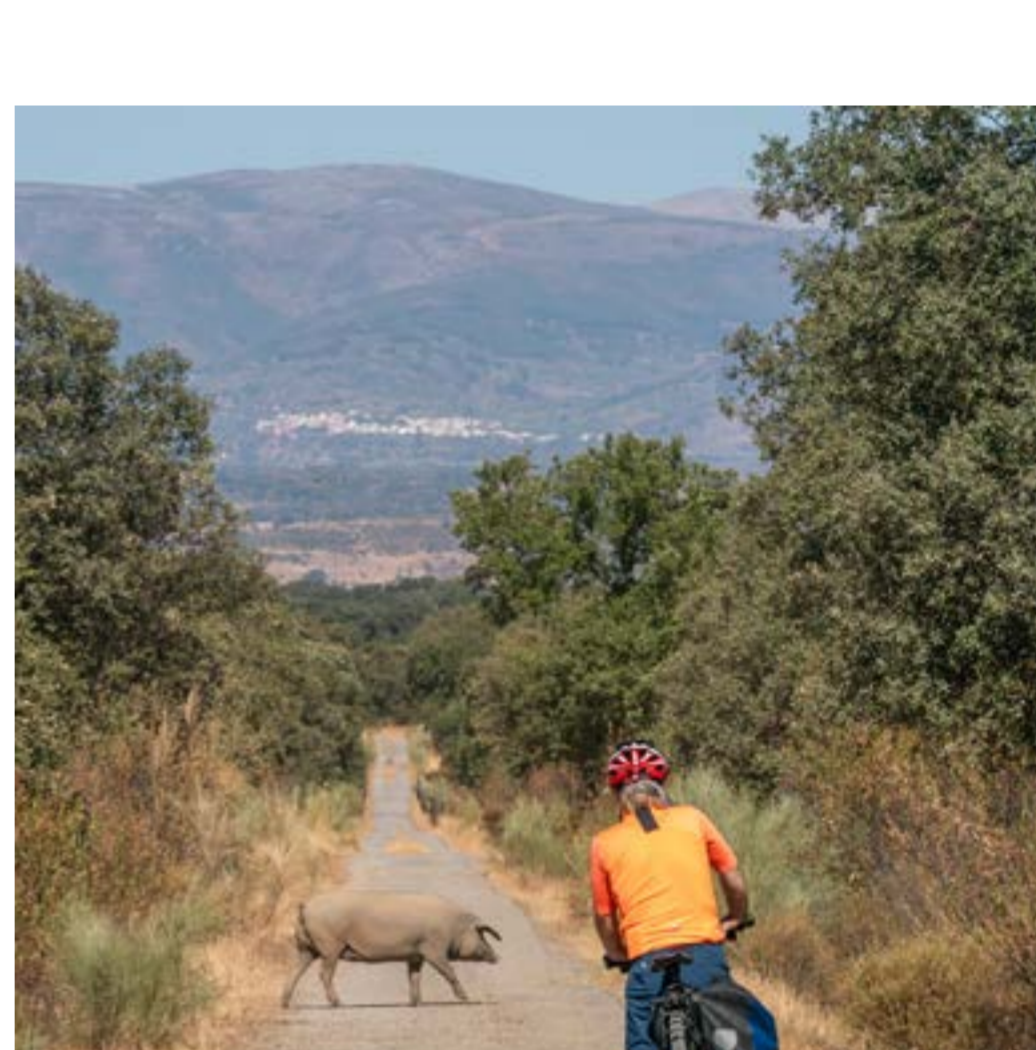
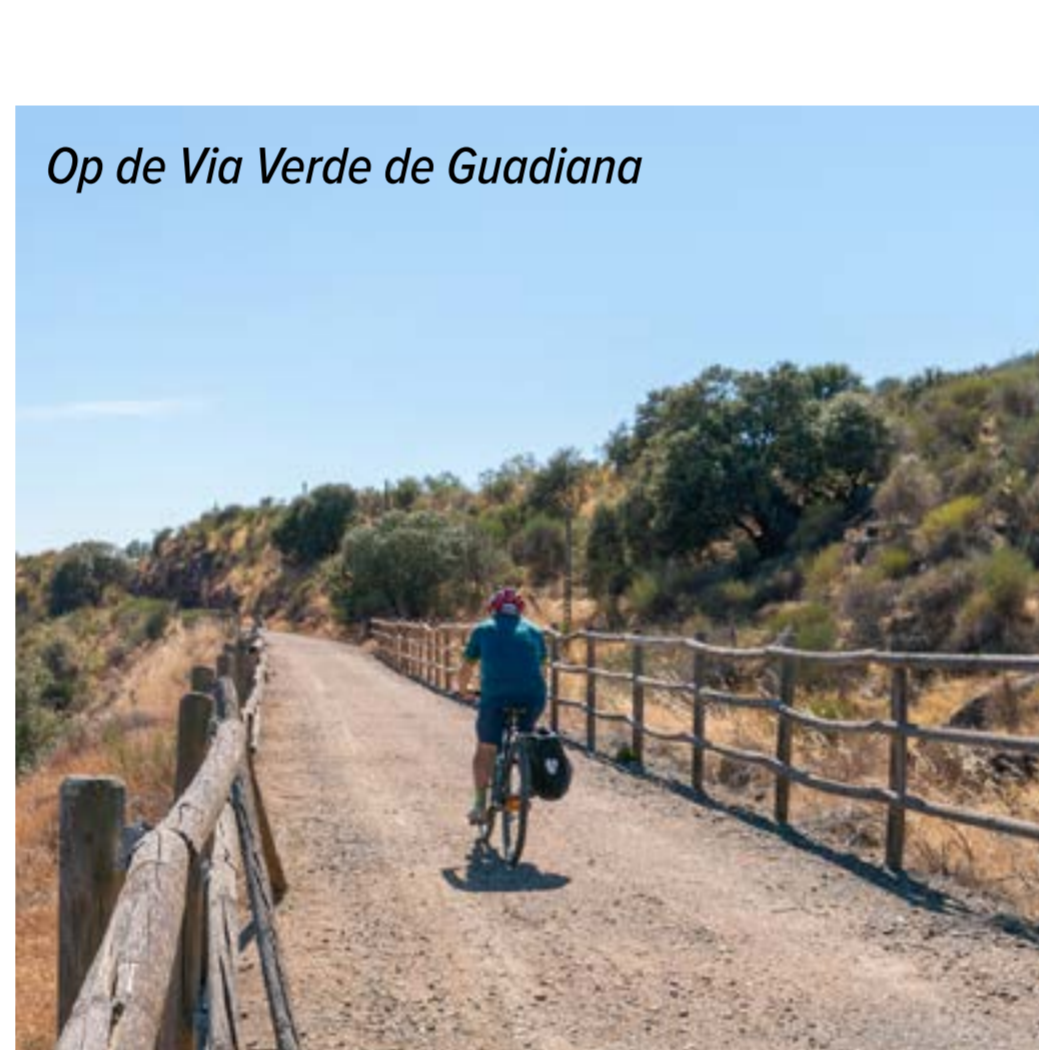
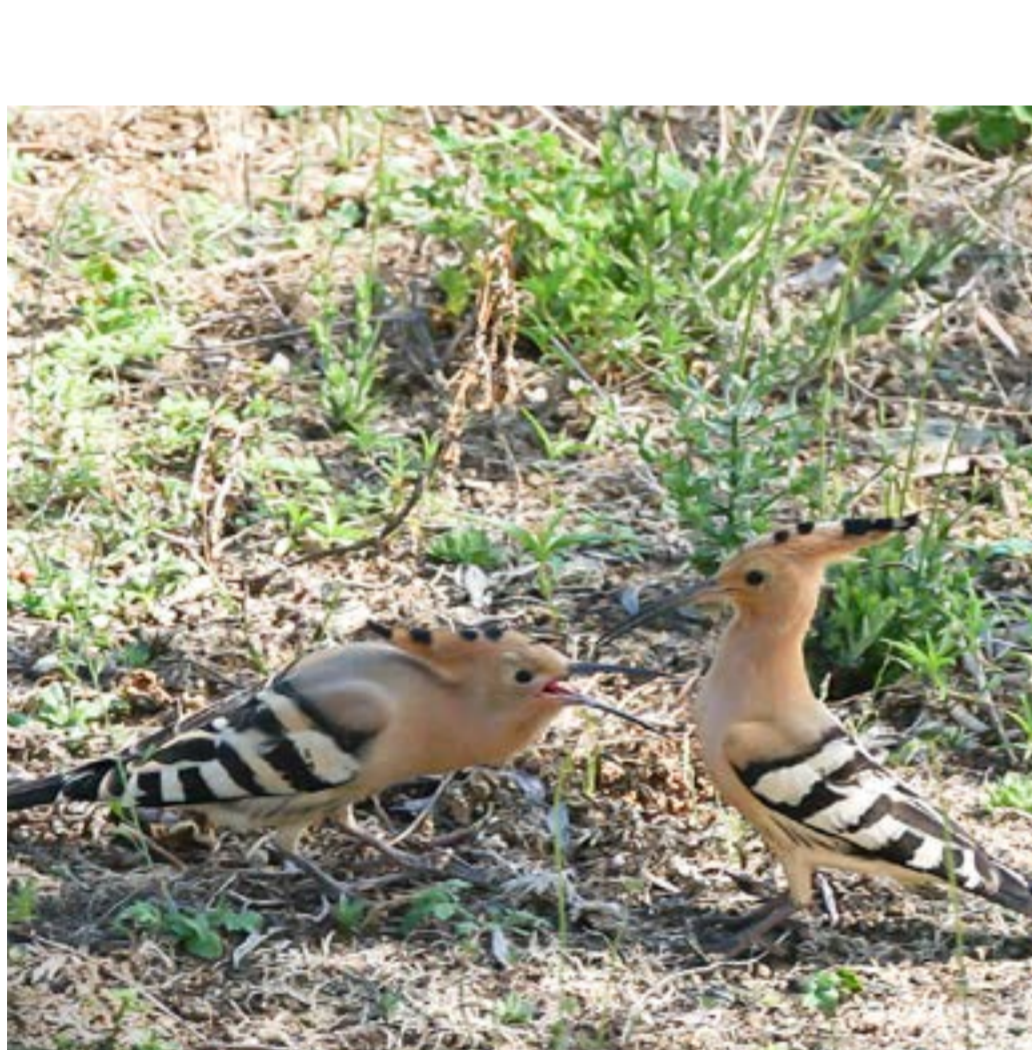
Een korte Via Verde die je gemakkelijk heen en weer kunt fietsen. Het leuke van deze Via Verde is dat hij voor een flink deel geasfalteerd is. Je rijdt parallel aan een nieuwe spoorbaan en hebt de dehesa aan je rechterhand. Bijzonder genoeg moet je af en toe even kort, maar pittig klimmen. Absolute aanrader wat ons betreft is het bezoekerscentrum van het Nationaal Park Monfrague. Als je echt iets van de vogels en de natuur in Extremadura wilt weten, is dit moderne centrum dé plek om te bezoeken. Het is een van de mooiste bezoekerscentra die we in Spanje hebben gezien. Ook een goede plek om je auto te parkeren.

[Lees verder onder de foto](#) ▼

Vale gier boven Monfrague

Boven het landschap van Extremadura zie je regelmatig gieren zweven, zoals bijvoorbeeld de vale gier en de monniksgier. Die laatste is de grootste gier van Europa, zwevend in de lucht zit er zo'n drie meter tussen de beide vleugelpunten. De vale gier is als broedvogel een trouwe gast op de beroemde gierenrots van het Nationaal Park Monfrague.

4. Via Verde de la Jayona (30 km) Badajoz

In het zuiden van Extremadura, aan de voet van de Sierra Morena en tegen de grens met Andalusië, ligt deze niet al te lange maar bijzondere Via Verde. Je fietst door een sfeervol landschap van dehesa en olijfgaarden over een goed onderhouden pad. Maar het bijzondere van deze Via Verde is toch de oude ijzermijn die je onderweg kunt bezoeken: een onwerkelijk complex van rotsen en gangen dat zowel uit geologisch als historisch oogpunt heel boeiend is. Een klein stukje van de route af ligt een ander hoogtepunt: de indrukwekkende kapel van de Virgen del Ara, ook wel bekend als de Sixtijnse Kapel van Extremadura. Een oeroude kapel die je eerder in een hoofdstad dan op deze afgelegen plaats zou verwachten.

Of zet zelf een rondje uit

Vias Verdes zijn prachtig, maar er zijn in Extremadura tal van kleine en rustige weggetjes waarover je zelf je route kunt uitzetten. Met behulp van Komoot en de kaart maakten wij verschillende dagtochten door deze mooie regio. Juist het onverwachte maakt het leuk: denken dat je een dorp bent ingefietst waar helemaal niets te beleven is en dan plotseling op een levendige Plaza Mayor uitkomen met terrassen en gezelligheid.

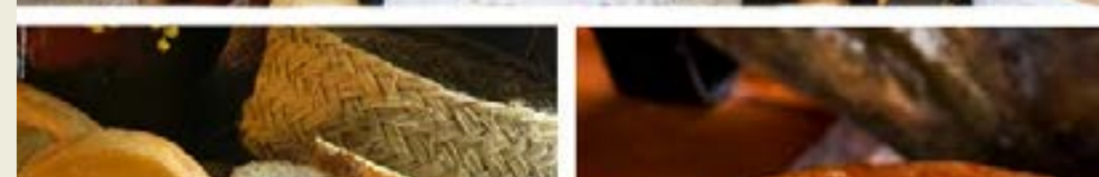
Gastronomie

Een dag in Extremadura eindigt in een restaurant waar de keuken de streek weerspiegelt. Je proeft hammen en kazen die in de regio worden geproduceerd, vergezeld van een glas regionale wijn.

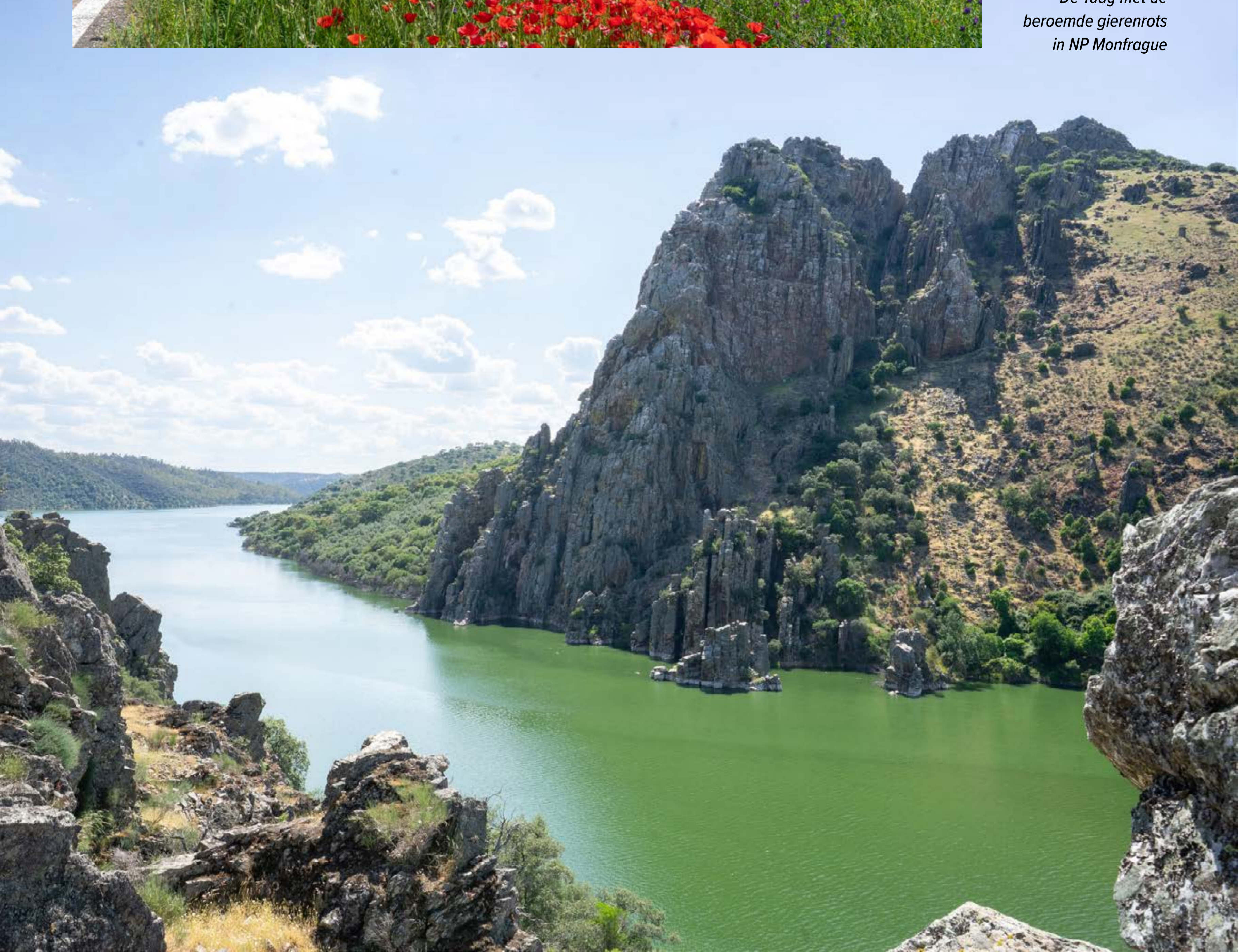
Maar ook staan er stevige maaltijden op de kaart die je energie geven voor de volgende wandeldag of fietstocht.

Maak tijdens je tocht langs de Vias Verdes een tussenstop om meer te weten te komen over de oorsprong en het productieproces van enkele gastronomische 'hoogtepunten' van Extremadura en natuurlijk om ze te proeven bij lokale producenten. Meer dan 400 bedrijven en instellingen maken deel uit van de Kaasroute, de Iberische Route 'Dehesa de Extremadura', de Olijfroute en de Wijn- en Cavaroute Ribera del Guadiana. Ze werken allemaal samen om toeristische ervaringen aan te bieden, van bezoeken aan veehouderijen, kaasmakerijen, olijfoliemolens, wijnkelders en droopplaatsen voor ham tot 4x4-routes door de weiden en ook proeverijen en wandelingen tussen wijngaarden en eeuwenoude olijfbomen.

Wij hebben op een reis nog nooit zoveel paprikapoeder geproefd, het wordt in ieder gerecht gebruikt en geeft zelfs een aardappel of een gebakken ei een extra lekkere smaak.

De Taag met de beroemde gierenrots in NP Monfrague

DE HOOGVLAKTES VAN *Las Merindades*

Ingelijst in een prachtige omgeving in het uiterste noorden van de provincie Burgos ligt het natuurgebied Las Merindades. Deze streek is voor veel Spanje-liefhebbers nog onontgonnen terrein en dat maakt het extra aantrekkelijk. Deze verborgen parel van de regio Castilla y León bestaat uit diepe kloven, dichtbeboste valleien, rivierlandschappen, uitgestrekte hoogvlaktes waarvan het leven historisch gezien heeft gedraaid rondom de afgelegen middeleeuwse dorpjes die zonder meer authentiek zijn gebleven. Een schitterend wandelgebied met talloze grotten, oude kloosters en verstofte kappelletjes. Terwijl je van dorp naar dorp wandelt zweven roofvogels zoals vale gieren en steenarenden hoog boven je hoofd of observeren je vanaf een rotspunt. Via de website Las Merindades kun je verschillende wandelingen downloaden, maar je kunt er ook voor kiezen een traject van de Via Verde Santander – Mediterraneo te lopen. In ieder geval moet je de volgende plekken zeker bezoeken:

- De natuurlijke brug Puente de San Bernabé met het pittoresk dorpje
- De ruïnes van Monasterio Rioseco
- De grot met de Ermita de San Bernabé in het enorme karst-complex Ojo Guareña
- Frías, een middeleeuws dorpje dat op een rotsachtige heuvel ligt, perfect voor een wandeling door de historische straatjes.
- Las Tuerces, een uniek rotsformatie-gebied met wandelpaden die leiden naar spectaculaire uitzichten
- De kloosters van San Salvador de Oña

De beste tijd om te wandelen is in de lente en de herfst, wanneer het weer mild is en de natuur in volle bloei of herfstkleuren staat. MH

► [Lees meer over Las Merindades](#)

DE KLOOF VAN *la Yecla*

Ongeveer drie kilometer ten zuidwesten van het bergdorp Santo Domingo de Silos (provincie Burgos) ligt een kloof die ook wel bekend staat als Desfiladero de la Yecla. Dit voetpad leidt door diepe snede in de kalkstenen kliffen, waarvan de valleibodem nauwelijks door de zon wordt bereikt. In dit avontuurlijke landschap leven kolonies vale gieren en andere roofvogels

Drie kilometer ten zuiden van Santo Domingo, aan de weg naar Caleruega, zie je de kloof van La Yecla liggen. Deze zeer nauwe diepe kloof werd door de rivier in het kalksteen uitgehold om door de Sierra heen te breken. Over een loopbrug ga je door de kloof en passeer je watervallen. Boven je zweven gieren op de thermiek. Op sommige delen is het pad zo smal, dat je er nauwelijks doorheen komt. Het is uitgesleten door de zijtak Cauce van de rivier Mataviejas in kalkrotsen van wel meer dan 100 meter hoogte, het pad is dus niet zo geschikt als je last van hoogtevrees hebt. Je kunt ervoor kiezen om enkel het meest spectaculaire deel van 1,5 kilometer lopen. Maar mooier is om in Santo Domingo de Silos te beginnen. Dan is de route 7 kilometer en loop je hem in ongeveer 1,5 uur. Startpunt is de parking aan de rand van het plaatsje Santo Domingo de Silos.

Santo Domingo de Silos is bekend om zijn prachtige klooster waar monniken wonen en om hun Gregoriaanse zang. Ga zeker naar een mis om te luisteren want het is een bijzondere ervaring. Op de website vind je de exacte tijden van de diverse missen wanneer de gezangen zijn te horen. MH

► desfiladerodelayecla.com/ruta-2

► [Tijden van de missen in de Santo Domingo](#)

Fietsen in het onbekende Spanje

GROEPSREIS BEGELEID DOOR MIEKE VAN DESSEL

Weg van het massatoerisme, op de fiets door het échte Spanje. Spanjekenner en gids **Mieke Van Dessel** neemt je mee langs stille wegen, verborgen dorpjes en lokale lekkernijen. In het voorjaar door het ruige en prachtige binnenland van Salamanca, langs de **Sierra de Francia** en de **Sierra de Candelario**. En in het najaar door het verrassende achterland van Madrid. Rustig trappen, veel zien, volop genieten.

Want: onderweg is het altijd nu.

IN SAMENWERKING MET BICIME.BE

Fietsreis rond Salamanca

Door bergen, dorpjes en verstilde landschappen

Deze zesdaagse fietstocht begint en eindigt in **Salamanca**, een levendige universiteitsstad en UNESCO-werelderfgoed. De stad staat bekend om haar indrukwekkende kathedraal, gouden zandsteengebouwen en gezellige pleinen. Vanuit Salamanca trekken we zuidwaarts, naar de rust en de openheid van het platteland. We volgen deels de **EuroVelo 1**, een langeafstandsfietstroute die dwars door Europa loopt.

De route loopt ondermeer langs het karaktervolle bergdorp **Candelario**, een van de mooiste dorpen van Spanje. Het dorp ligt tegen de hellingen van de Sierra de Béjar, met smalle straatjes, stenen huizen en overall stromend water uit eeuwenoude kanaaltjes. Niet ver van Candelario ligt **Béjar**, een stadje met een textielverleden en een prachtig uitzicht over de vallei. Vanaf hier klimmen en dalen we verder richting **Lagunilla** en **San Martín del Castañar**, een sfeervol dorp in de **Sierra de Francia**, omringd door kastanjebossen en middeleeuwse architectuur. Via **Frades de la Sierra**, een gehucht op het stille Castiliaanse plateau, fietsen we uiteindelijk terug naar Salamanca.

Lees verder onder de foto ▼

Voor de tocht komen we samen om elkaar te leren kennen en alle praktische gegevens uit te wisselen

Fietsreis rond Madrid

Natuur en cultuur

Tijdens deze zesdaagse fietstocht in oktober verkennen we de verrassend groene en bergachtige omgeving rond Madrid, onder andere de **Valle de Iruelas**, een beschermd natuurgebied op de zuidelijke flanken van de Sierra de Gredos. Het park is een paradijs voor natuurliefhebbers: het landschap varieert van dichte dennenbossen en kurkeiken tot open valleien met indrukwekkende vergezichten. Het gebied is bijzonder rijk aan flora en fauna. Het is een broedgebied voor de zeldzame **vale gier** en staat bekend om zijn biodiversiteit, met meer dan 150 vogelsoorten, herten, wilde zwijnen en talloze vlinders en bloemen.

De dag erna komen we aan bij het indrukwekkend gelegen klooster van **Cuelgamuros**, beter bekend als de **Valle de los Caídos** (Vallei der Gevallenen). Het complex werd gebouwd in opdracht van dictator **Franco**, als herdenkingsmonument voor de slachtoffers van de Spaanse Burgeroorlog. Het bestaat uit een gigantische basiliek die deels in de rotsen is uitgehouwen, met daarboven een 150 meter hoog betonnen kruis dat van kilometers ver zichtbaar is. Het bouwwerk roept bij veel Spanjaarden gemengde gevoelens op. Nu de stoffelijke resten van Franco naar elders zijn verplaatst, krijgt het monument een bredere, meer kritische context binnen de Spaanse herinneringscultuur. De klim naar de Valle de los Caídos is pittig maar het uitzicht en de plek zelf zijn meer dan de moeite waard.

Over Mieke:

'Mijn ervaringen en kennis van het bij het grote publiek onbekende Spanje wil ik met jullie delen en zo is Bicimi geboren. Fietsen met Bicimi is fietsen op maat. Genieten van het onbekende Spanje. Ik ben een ervaren gids en Spanjekenner. Ik bied vaste fietstochten aan en fietstochten op maat.'

Praktische informatie

- Groepsreis van maximaal 10 deelnemers
- 6 dagen halfpension (ontbijt en avondmaal)
- Bagagevervoer tussen de etappes
- Begeleiding door een ervaren gids
- Pechhulp onderweg
- Dagelijkse picknicklunch

Op een elektrische fiets is de moeilijkheidsgraag gemiddeld.

Op een gewone fiets zwaar

Zelf regelen

- Vervoer van en naar Madrid (heen- en terugreis)
 - Eventuele overnachting in Madrid voor of na de fietsreis
 - Fietsverhuur (kan op aanvraag geregeld worden, geef dit tijdig door).
- Voor de tocht komen we samen om elkaar te leren kennen en alle praktische gegevens uit te wisselen. Zie ik je dan?

► [Meer info op www.bicimi.be](http://www.bicimi.be)

ONTMOETINGSPLEK BIJ UITSTEK

Waar je ook komt tijdens je wandel- of fietsreis in Spanje, de Plaza is hét centrale ontmoetingspunt. Pleinen vormen de kern, of het nu in een klein gehucht of de grote stad is. Hier wordt de dag begonnen, met een koffie of ontbijt, terwijl ouderen samen zitten en herinneringen ophalen.

Het dagelijks leven

Het beste moment om het dagelijks leven in Spanje gade te slaan, is in de ochtend. Als de ober de bestelling komt opnemen, bestel je een cafe con leche en een volkoren broodje met olijfolie en geraspte tomaat. Lekker Spaans. Op sommige plekken doen ze er een teentje knoflook bij. Om je brood mee in te smeren. Spanjaarden zijn gewend om buiten de deur te ontbijten en dat is vaak tussen 10 en 11 uur. Oudere dames nemen de laatste roddels door, opaatjes maken een praatje over de toestand in de wereld, mannen in pak bespreken de laatste beleggingen, ambtenaren bestellen nog een tweede kop koffie en aan de bar wordt druk gediscussieerd over de uitslag van de voetbalwedstrijd van de vorige dag.

Als je informatie over je route nodig hebt en niet onmiddellijk een oficina de turismo kunt ontdekken, dan kun je in de cafe's altijd rekenen op vriendelijke hulp. Of die altijd nuttig is zal je ervaring leren... Maar in ieder geval zijn Spanjaarden je graag behulpzaam en zullen ze je uitgebreid en goedbedoeld advies geven. Desnoods lopen ze een stukje met je mee. Grappige situaties ontstaan als meerdere mensen zich met jouw route gaan bemoeien. Het beste is dan om er voorzichtig tussenuit te knijpen en het onderweg nog eens opnieuw te proberen.

Samenhangigheid.

's Middags is de Plaza een plek van rust en reflectie. Bezoekers en inwoners genieten van rustige momenten onder de schaduw van eeuwenoude bomen. In de avond verandert het plein in een sociale plaats waar je met elkaar afsprekt voor een glas en een tapa. Het is dé plek waar traditie en moderniteit samenkomen, en waar verhalen en herinneringen worden gedeeld. Er is altijd wel iemand die vriendelijk Buenas Noches zegt als je een plekje op een van de terrasjes hebt bemachtigd. En die Spaanse vriendelijkheid is nu precies wat je het gevoel geeft dat je erbij hoort.

Een Spaanse dorpsplein is het levend symbool van cultuur en van het gemeenschapsgevoel van Spanje en weerspiegelt gewoontes en tradities van het eenvoudige leven. Het is de beste plek om de Spanjaarden en hun dagelijkse gewoonten te leren kennen als je onderweg bent. Neem er de tijd voor!

Onze tip: Als je geen tijd hebt om een supermarkt te zoeken voor je picknick onderweg, bestel dan gewoon wat lekker belegde broodjes aan de bar. De ober pakt de broodjes, vaak ook nog warm gemaakt, graag voor je in. Flesje water erbij en je kunt weer op weg!

Marion

El Camino del Norte:

DE ANDERE ROUTE NAAR SANTIAGO

De pelgrimsroute naar Santiago kent vele varianten. Mariëtte Amsing en haar vriend kozen voor de noordelijke route, de Camino del Norte. De groene landschappen, ruige kusten en het afwisselende hoogteprouf, maakten hen meteen enthousiast. Hier delen ze hun ervaringen.

DOOR MARIËTTE AMSING

Startpunt Irún

De Camino del Norte wordt al eeuwenlang bewandeld door pelgrims. Het verhaal gaat dat de route een bepaalde periode wat in vergetelheid was geraakt, maar dat dit veranderde rond 1214, toen Franciscus van Assisi deze route bewandelde. De Camino del Norte start in Hendaye (Frankrijk) of Irún (Spanje) en slingert langs de spectaculaire ruige kusten van de Atlantische Oceaan, plaatselijk bekend als Mar Cantábrico en Golfo de Vizcaya. Vanaf Ribadeo duikt de route het binnenland in om zich uiteindelijk te voegen bij de Camino Francés op weg naar Santiago.

In totaal is El Camino del Norte ongeveer 872 km lang. Hij voert je door vier Noord-Spaanse provincies: Baskenland, Cantabria, Asturias en Galicia. De paarse lijn met nummer 3 hieronder geeft de Camino del Norte aan. Wij hebben deze gefietst van Irún tot Cudillero; het laatste stuk hopen we nog op een later moment te voltooien.

Je volgt dezelfde bekende Camino-bordjes met de gele Jacobsschelp. Waar de route afwijkt, geven geel geverfde pijlen dit goed aan. Soms staat er zelfs en bici bij om de alternatieve route te markeren. Toch kan het soms even zoeken zijn. Wij maakten daarbij gebruik van de fietsgids El Camino del Norte en bicicleta door Bernard Datcharry. Af en toe weken we van de camino af, bijvoorbeeld omdat de camping buiten de route lag.

Uitdaging

De noordelijke route is veel rustiger dan de populaire Frances, maar ook veel uitdagender. Met name aan het begin, tijdens de etappes in Baskenland, is er geen vlak stuk bij. De beklimmingen doen denken aan de kuitbijters in de Ardennen, maar dan nét iets langer dan je wilt en nauwelijks vlakke stukken om even wat kilometers te sprokkelen. Ben je gewend om op het vlakke dagelijks 70-100 km te fietsen? Reken hier dan (met name in het begin) op afstanden van 50-60 km. De steilste stukken tref je direct aan het begin, maar de omgeving en de fietscultuur maken alles goed. Basken zijn namelijk fervente wielrenners. Dit betekent dat je onderweg veel wielrenners tegenkomt en dat automobilisten goed rekening met je houden. Daarnaast werden we meer dan eens toegejuicht vanuit de auto of vrolijk begroet door passerende wielrenners.

De totale afstand is 872 km met 13.000 hoogtemeters en kan bijvoorbeeld verdeeld worden over zestien etappes. Houd er rekening mee dat de omstandigheden soms wat flexibiliteit vereisen: delen van de route kunnen afgesloten zijn waardoor je moet omfietsen of je moet bijvoorbeeld wachten op de boot. Je kunt onderweg ook zelf besluiten om via de autowegen of asfaltwegen een stuk af te snijden. Een welkome oplossing wanneer de beklimmingen te zwaar zijn of je sneller wat kilometers wilt pakken.

[Lees verder onder de foto ▼](#)

DE CAMINO DEL NORTE GEORGANISEERD...

Je kunt er voor kiezen om de Camino del Norte georganiseerd te doen en fietsen, hotels e.d. voor je te laten regelen. Er zijn dan twee deelreizen. Een eerste deel gaan van Bilbao naar Oviedo, het tweede van Oviedo naar Santiago. Bilbao is goed bereikbaar per trein of vliegtuig.

▶ [Meer info over deelreis 1](#)

▶ [Meer info over deelreis 2](#)

Prachtig groen

Wij fietsten beide keren midden in de zomer (juli/augustus). Hoewel het noorden van Spanje minder heet is dan het zuiden, kan het er in de zomermaanden toch behoorlijk warm en benauwd worden. Dit maakt de beklimmingen extra uitdagend. Een goed plan is om vroeg te starten, een siësta te houden en later op de middag verder te fietsen. Ook kun je kortere etappes fietsen. Vind je dit geen aantrekkelijk vooruitzicht? Overweeg dan om in juni of september te gaan. Voor alle seizoenen geldt: er is een reden dat deze regio prachtig groen is: het kan er, ook in de zomer, flink regenen.

Onze uitrusting

Wij fietsten op een toerfiets zonder vering, met volle kampeer-bepakking. Tijdens onze tweede tocht namen we zelfs twee stoeltjes en een ukelele mee. Dit betekende dat we niet snel gingen en het maakte de beklimmingen ook pittiger. Reis je zonder kampeerspullen en met minder bagage, dan zal deze route ongetwijfeld een stuk makkelijker aanvoelen.

Voor de route heb je een aantal keuzes te maken: de originele bici-route, een route over de weg en een gecombineerde route. Ook de officiële route volgt autowegen en fietspaden, maar hier kom je regelmatig onverharde stukken tegen. Soms is dat een goed berijdbaar schelpenpad, zoals in de Nederlandse duinen of bossen, waarvoor een fiets met vering niet nodig is. Maar meer voorkomend zijn hele ruige secties met kuilen, stenen en modder, uitdagend en alleen geschikt voor een mountainbike. Wil je de volledige officiële route fietsen, dan is een mountainbike (zeker in Baskenland) een must.

Alternativa fácil

Gelukkig is er altijd wel een geasfalteerd alternatief. Soms betekent dat een kleine omweg en een minder spectaculaire route, maar het is altijd beter dan je beperkte fiets over rotsen duwen. In ons routeboekje waren deze lastige secties duidelijk gemarkeerd met een stippellijn of de term tramos pedregosos (rotsachtige stukken). Dan werd er ook een alternatieve route aangegeven: de Alternativa fácil. En anders is Google je amigo.

Heb je geen bezwaar tegen een paar extra kilometers over verharde wegen? Dan is een toerfiets prima, zolang deze maar een goed bergverzet heeft. Het koffiemolentje draait wel.

Heb je een mountainbike? Dan kun je, zo hoorden we van mountainbikende pelegrinos onderweg, fantastisch over de onverharde paden gravelen, door de bossen en langs de verharde wegen de je. Reais je, net als wij, met een toerfiets zonder vering? Volg dan gewoon de route als alternatieve route. Het doet niets af aan het fietsplezier, de omgeving biedt zoveel moois.

Wij hebben af en toe een gokje gewaagd en toch een stuk geprobeerd te fietsen dat niet verhard was. Soms ging het heel makkelijk, soms ging het zek, soms werd het een stukje lopen naast de fiets en soms ging het écht niet en moesten we alsnog op zoek naar een verharde route. Neem je liever geen risico? Volg gewoon de alternatieve verharde routes of doe de route met een mountain- of gravelbike; dan zit je sowieso goed.

Het caminogevoel

Hoewel we geen bungelende Jacobsschelp aan onze fietstassen hadden hangen, niet overnachten in de albergues (pelgrimsherbergen) en geen maanden onderweg waren, voelden we ons toch echt peregrinos. Als fietser word je namelijk overal vrolijk begroet met de woorden Buen Camino! zodra je ook maar een paar meter van de route afwijkt, even stopt om de route te zoeken, of om gewoon even uit te rusten. Vaak komt er dan een behulpzame Spanjaard op je af om je de juiste richting te wijzen. Meestal met de bemoeidende woorden "Die kant op, en dan steil omhoog. Veel succes!"

De fietsroute volgt niet overal dezelfde paden als die van de wandelaars, aangezien deze langs de kust loopt via klauterpaden. Toch loopt de fietsroute af en toe gelijk op en op die momenten voel je je toch even helemaal onderdeel van de beleving, waar alle pelgrims, wandelend en fietsend, omdat wij Buen Camino toewensen. Tijdens één etappe troffen we constant een groep camino-lopers, omdat wij ongeveer even snel de beklimming opreden via haarspeldbochten terwijl zij dwars door het midden klommen. Bij het gesloten restaurant, het enige in de omgeving, deelden we verhalen aan een grote picknickbank.

Van andere pelgrims begrepen we dat het aantal pelgrimsherbergen op de Camino del Norte aanzienlijk lager ligt dan op de Francés. Vooral in het hoogseizoen moet je vroeg in de middag arriveren om een plekje te bemachtigen. Gelukkig zijn er onderweg ook voldoende hotels te vinden, dus dit vormt meestal geen probleem. Je kunt ook gaan kamperen zoals wij. Dan kun je aan het einde van de middag bijna altijd wel terecht op een camping, zelfs als bij de ingang completo staat. Inmiddels weten we dat dit vaak alleen geldt voor auto's en campers en dat er bijna altijd nog een plekje vrij is voor peregrinos con una tienda pequena (auto's en een klein tentje).

[Lees verder onder de foto ▼](#)

PRAKTISCHE INFORMATIE

- Hoe kom je in Irún? Wij namen de nachttrein van Parijs naar Hendaye. Het meenemen van een fiets vanuit Nederland in de trein naar Parijs is een avontuur op zich, maar meestal reis je via deze route: Amsterdam > Antwerpen > Kortrijk > Lille > Parijs. Vandaar kun je overstappen op de nachttrein naar Hendaye alwaar je in de ochtend overstapt op de frequent rijdende Euskotren.

- Langer fietsen? Ben je op zoek naar een nog langere pelgrimstocht? Start dan in Trondheim en volg de EuroVelo 3, ook wel bekend als The Pilgrims Route. Deze brengt je tot Zuid-Frankrijk waar je kunt overstappen op de Camino del Norte. Kun je geen genoeg krijgen van de Atlantische Kust? Kies dan voor de EuroVelo 1, die je vanaf de Noordkaap via Schotland en Ierland helemaal tot aan Irún voert, waar je de Camino del Norte kunt oppakken.

- Meer informatie vind je hier:

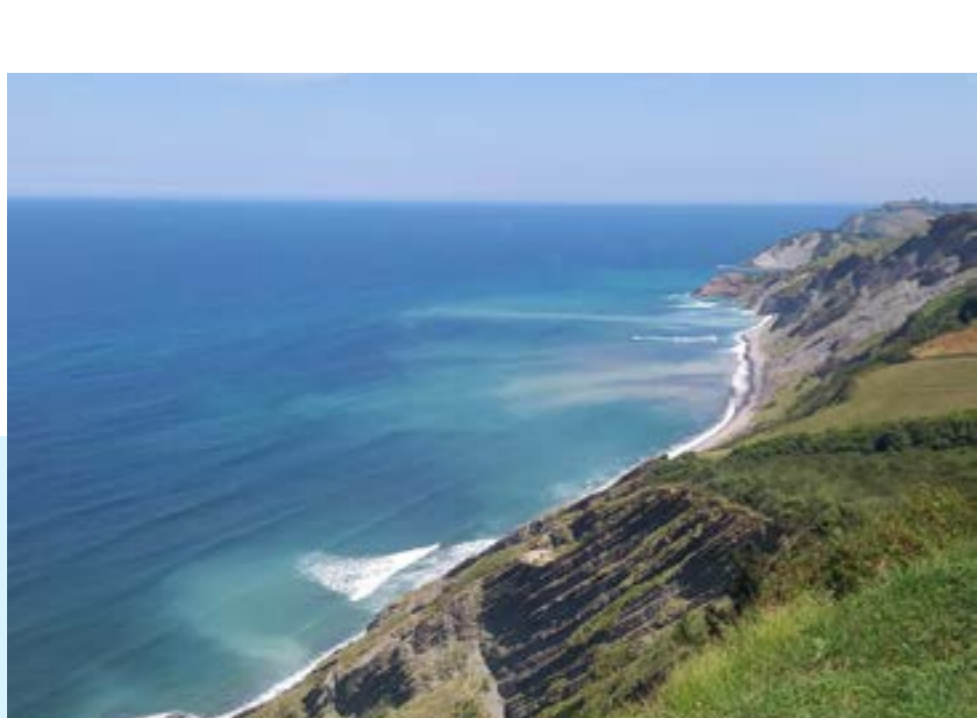
- ▶ [Algemeen over de Camino del Norte](#)

- ▶ [Uitleg over de route en etappevoorstellen](#)

- ▶ [Voor wie zoveel mogelijk over asfalt wil fietsen](#)

BICIGRINOS

Al eeuwenlang wandelen pelgrims de Camino de Santiago naar Santiago de Compostela in het uiterste noordwesten van Spanje. De laatste jaren zijn daar de fietsende pelgrims bijgekomen: los peregrinos en bici, ook wel bicigrinos genoemd.

Grote en kleine parels

Het landschap langs de Camino del Norte is werkelijk adembenemend en veelzijdig. Ruige kliffen, groene glooiende landerijen, uitgestrekt surfstranden, wijnvelden en tropisch aandoende bossen worden afgewisseld met pittoreske dorpjes en historische steden. Je komt door grote steden als San Sebastián, Bilbao, Santander en Gijón. Hier vind je prachtige baaien, gezellige eettentjes, lekker eten, prachtige gebouwen en bruisende centra. Het aankomen of verlaten van een stad zoals Bilbao kan wel wat minder aangenaam zijn door de grote wegen en industrieterreinen. Maar als je dan de wandelende pelgrims langs diezelfde route ziet lopen, besef je dat je er als fietser snel doorheen bent. Naast de grote steden zijn er ook kleinere parels op de route te ontdekken zoals Santillana del Mar, Laredo, Comillas, Llanes, Ribadesella en Cudillero. Elk met hun eigen sfeer.

Afsluitend een geologisch hoogtepunt dat je op meerdere punten langs de Camino del Norte tegenkomt: het 50 miljoen jaar geleden gevormde Flysch. Al vanaf de eerste etappe zie je de indrukwekkende gesteentelagen lopen in de kliffen langs de kust en in de oceaan. Deze unieke formaties zijn het resultaat van de botsing tussen de Iberische en Europese tektonische platen, waarbij de Iberische plaat gedeeltelijk onder de Europese plaat schoof. De naam Flysch is afgeleid van het Duitse woord fliessen, wat 'vloeien' of 'stromen' betekent.

Een van de meest indrukwekkende plekken om Flysch te bewonderen is bij Zumaia. Hier geeft de Cantabrische zee op gezette tijden de schoonheid nog mooier prijs als zij zich terugtrekt. Je moet er een klein stukje voor van de route af, maar het is absoluut de moeite waard. Volg in Zumaia de bordjes met Mirador de Agorri. Eerst fiets je door een woonwijk, slingerend kom je uit bij een wandelpad dat met behendigheid ook wel te fietsen is. Ook kun je ervoor kiezen om het laatste stuk te lopen. Als je geluk hebt, staat het water laag en onthullen de schitterende rotsformaties in zee zich voor je.

Kortom, houd je van de kust, het groene landschap, cultuur, een fysieke uitdaging of avontuur? Fiets dan de Camino de Norte! Buen Camino!

Rutas jacobas del norte

- (3) Camino del Norte
- (5) Camino Primitivo
- (11) Camino Olvado
- (28) Camino de El Salvador
- (29) Ruta Vadiniense
- (30) Calzada de los Blendios
- (31) Camino del valle del Mena
- (32) Vía de Bayona
- (33) Camino de Pamplona
- (45) Camino Lebaniego

Eindpunt van onze route (wordt vervuld)

KORTE, NIEUWE FIETSVAKANTIE

Over Vias Verdes naar het prachtige Córdoba

Tijdens deze ontspannen tocht fiets je o.a. over de goed onderhouden **Vía Verde del Aceite** en de **Vía Verde de la Campiña**. Aan de route liggen mooie en authentieke Andalusische stadjes vol cultuur en historie, zoals Écija, Martos en Lucena. Het moment waarop je over de Romeinse brug Córdoba binnen fietst, zul je niet snel vergeten...

- 5 fietsdagen van gemiddeld 48 km
- Startpunt: Jaén; eindpunt: Córdoba
- Over gravel- of asfaltpaden en soms over verharde wegen
- Geleidelijk klimmen en dalen
- Milde dagafstanden, dus veel tijd om af te stappen en rond te kijken
- Bagagetransport inbegrepen

Ontdek het Andalusië van de contrasten

De fietsweek voert door de provincies Córdoba, Jaén en Sevilla. Je fietst door een zee van olijfbomen langs het **Geopark Sierras Subbéticas**, door het uitgestrekte Sevillaanse platteland en de dehesa van de Sierra Morena.

Volg de **Vía Verde del Aceite** (olijfolie) en de **Vía Verde de la Campiña** door het mooie Andalusische landschappen die eeuwen aan geschiedenis bewaren. Een ervaring die je verbindt met de lokale bevolking, hun tradities, erfgoed en gastronomie. Hier proef je de olijfolie van de streek, de beste ter wereld.

De **Guadalquivir** leidt je naar Córdoba, de enige stad met vier Werelderfgoedmonumenten, waaronder de wereldberoemde **Mezquita-kathedraal**. De stad staat ook bekend om zijn sfeervolle patio's en traditionele gerechten, die je kunt combineren met de fijne **Montilla-Moriles** wijn. Dit is niet zomaar een fietsvakantie. Het is een ontmoeting met de identiteit en essentie van het zuiden van Spanje. Hotels, fietsen, transfers... alles wordt voor je geregeld. Het enige dat jij hoeft te doen, is genieten van elke trap. Een uniek gebied wacht op je: het Andalusië van de contrasten.

Deze fietsvakantie boek je bij **Fietsen in Spanje**, de enige Nederlandse reisorganisatie die volledig gespecialiseerd is in fietsvakanties in Spanje.

- ▶ www.fietseninspanje.nl/via-verde-del-aceite-van-jaen-naar-cordoba
- ▶ [Bekijk de video](#)

WANDELING DOOR HET MONTSANT-MASSIEF IN DE PRIORAT, CATALONIË

Kloosters, rode rotsen en eeuwenoude wijngaarden

De Priorat is voor velen een onbekende bestemming, maar was voor ons jarenlang ons thuis. Vijf jaar lang woonden we in deze kleine, afgelegen wijncomarca in het zuiden van Catalonië. Hier ontdekten we tussen de steile terrassen met hun glinsterend leisteen, de stilte van de bergen en het ritme van de wijnranken een netwerk van paden dat de regio tot een paradijs maakt voor wandelaars. DOOR ANNE MIDDELKAMP/ARDANZA

Een van onze favoriete wandelingen is de geologische wandeling van Coves Roges, aan de voet van het Montsant-massief, een tocht door de stenen geschiedenis van de Priorat. We hebben er een stukje van de GR171 aan vastgeplakt omdat het er zo mooi was!

Pdf van de wandeling:
Ardanza brengt je naar de Priorat!

De Kartuizer monniken van Escaladei

We beginnen bij de indrukwekkende ruïnes van La Cartoixa d'Escaladei, letterlijk "de trap naar God". Op deze plek, aan de voet van de Montsant, vestigden Kartuizer monniken uit de Provence zich in de 12e eeuw. Volgens de legende wees een herder hen de weg, na een droom waarin engelen via een pijnboom naar de hemel klommen.

Met hun komst begon de wijncultuur van de Priorat. Ze leefden in stilte, maar hun werk klinkt nog steeds: ze hakten terrassen uit de rotsen, plantten druivenstokken en brachten kennis mee van irrigatie en wijnbouw. Eeuwenlang was Escaladei het geestelijke en economische hart van de streek. Vandaag de dag wordt het klooster met zorg gerestaureerd.

Tussen de kloostergangen **1** zie je de glinsterende licorella, het leisteen dat de wijnen van de Priorat hun minerale karakter geeft.

De klim het naar Montsant

Vanaf het klooster stijgt het pad langzaam, eerst over een breed zandkleurig pad. De geur van tijm hangt in de lucht. Al snel wijst een bord ons naar rechts, maar na tien minuten twijfelen we. We volgen de rood-witte markering rechtdoor en missen zo de Coves Roges **2**, de roodkleurige kliffen die we boven ons zien. Maar geen spijt: de extra lus die we lopen blijkt adembenemend. De Coves Roges zijn gevormd uit oude rivierafzettingen, miljoenen jaren geleden. Terwijl we verder stijgen, verandert de kleur van de rotsen **3** van grijs naar rood en oker: een wandeling door 150 miljoen jaar aardgeschiedenis.

Bij de Font Pregona **4** sijpelt koel water uit de bergwand, gefilterd door de rotsen. Even verder liggen gravitationele blokken **5**; immense keien die door erosie zijn losgekomen en langzaam naar beneden zijn gegleden. Hier voel je hoe levend een berg kan zijn.

Langs het pad zien we kleine terrassen met wijnranken **6** en oude droge stenen muurtjes **7**, zorgvuldig opgestapeld zonder cement. Overal proef je de sporen van mensenhanden, van eeuwen geleden tot nu.

Rotsen, uitzicht en zandkleurige dorpjes

Hogerop bereiken we de rand van de Montsant-klif **8**. Het uitzicht is weids: beneden ons liggen de dorpjes Scala Dei, La Vilella Baixa en Torroja, verstrooid tussen de wijngaarden. Even verder verandert het gesteente opnieuw in lacustriene kalksteen **9**, resten van de tijd dat Montsant nog de bodem van een meer was.

Vanaf de 'Mirador' **10** kijken we uit over de vallei, van Llaberia tot de Ports. De horizon golft in tinten blauw en goud. Op de terugweg passeren we een oude kalkoven **11**, waar vroeger kalk uit het gesteente werd gebrand, en dalen we af langs La Pietat **12**, een rustplaats van de monniken waar het water nog altijd langzaam steen vormt.

Stilte, steen en wijn

Terug bij Escaladei is het avondlicht zacht. De Montsant gloeit in de late zon, en het voelt alsof hier alles samenvalt: de stilte, de wijn, de tijd. We blijven even zitten bij het klooster en kijken omhoog. De berg lijkt te ademen, onverstoort als altijd.

Praktisch

Lengte: officiële route 6,7 km - wij liepen 11 km

Hoogteverschil: ca. 300 meter

Duur: 2 uur 15 min officieel - wij 3 uur

Type route: circulair

Moeilijkheid: gemiddeld

Markering: rood/wit (GR171) + wegwijzers

Startpunt: La Cartoixa d'Escaladei, Priorat

▼ Op de kaart hieronder zie je onze route, inclusief de extra lus die we liepen, in het blauw. De officiële route is te vinden via de pdf van het Parc Natural de la Serra del Montsant.

ONTDEK MEER SCHATTEN VAN ONBEKEND CATALONIË MET ARDANZA

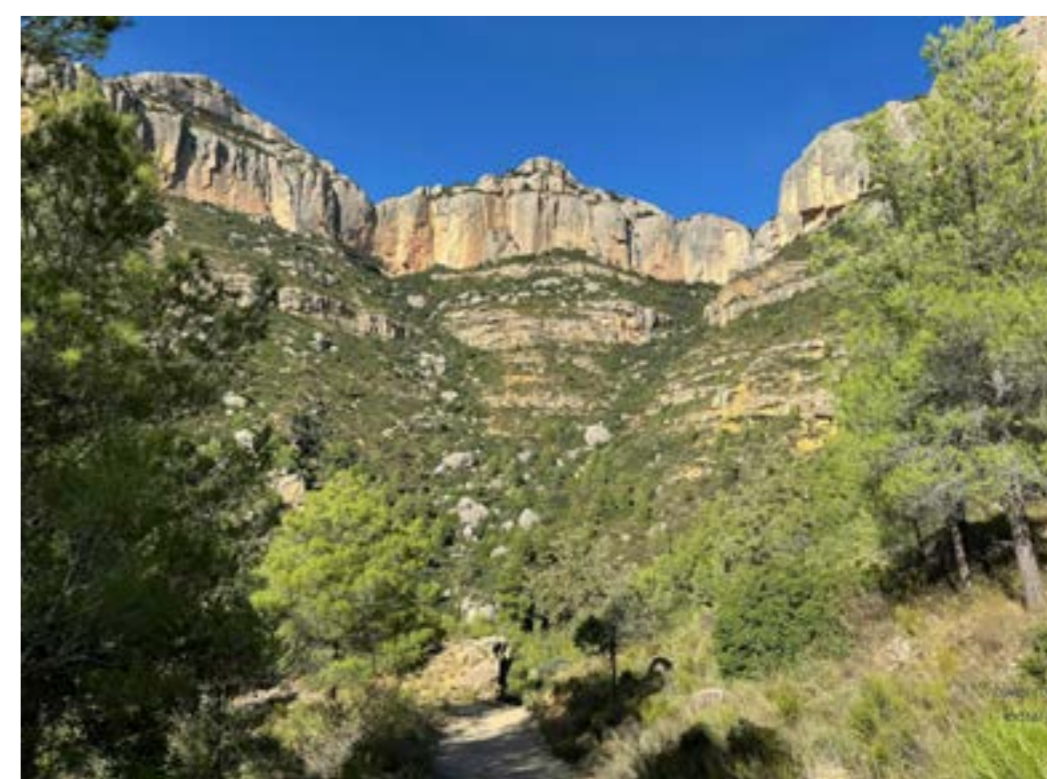
Wilt u dit ruige, pure stukje Catalonië beter leren kennen?

Ardanza brengt u er tijdens haar wijn- en wandelreis en tijdens de 15-daagse Cultuur & Natuurreis.

▶ [Meer info fly-drive rondreizen in spanje en portugal wijnreis](#)

▶ [Meer info fly-drive rondreizen in spanje en portugal 15-dagen-cultuur-natuur-rondreis](#)

25 jaar
ARDANZA
Reizen Spanje & Portugal

La Virgin de Dorleta, BESCHERMHEILIGE VAN DE FIETSERS

Het Baskische middeleeuwse dorpje Leintz Gatzaga, rijk geworden door zoutwinning, is de bakermat van deze beschermheilige. Op een heuvel even buiten het dorp staat de aan haar gewijde kerk. De naam Dorleta is afgeleid van een dorla, een metalen bak waarin zout water verhit wordt om te verdampen zodat het kostbare zout overblijft.

Een groep fietsvrienden uit de regio vond dat ook de Spaanse fietsers een patroonheilige moest hebben. Drie van hen vertrokken in 1960 naar Rome om persoonlijk aan de paus te vragen de Virgen de Dorleta aan te wijzen als beschermheilige. De paus voldeed aan hun verzoek.

Buiten het dorp staat aan de doorgaande weg (GI 627), bij de top van de Puerto de Arlaban, het kapelletje voor de Maagd van Dorleta. Hier laten veel fietsers iets tastbaars achter om de Virgin te danken voor haar bescherming onderweg. Als eerbetoon passeerde de Vuelta er in 2012 en vorig jaar reed de Ronde van het Baskenland nog langs het dorpje.

(RENS KLAASSE)

Komoot:

EEN FIJNE FIETS- EN WANDELAPP

Nee, we hebben geen aandelen of ander belang in Komoot, maar we zijn gewoon erg enthousiast over deze route-app voor de telefoon.

Wij gebruiken Komoot al jaren, voor langere routes, maar vooral ook voor dagtochten. Wat erg handig is: we komen aan in een plaats en willen bijvoorbeeld 50 kilometer fietsen of 10 kilometer wandelen. We vragen dan aan Komoot welke routes er in de omgeving zijn. We kiezen een route, en de app leidt ons keurig over de uitgezette wegen en brengt ons op plekken waar we anders nooit zouden komen. Dat gaat bijna altijd goed. Komoot biedt ook veel langeafstandsroutes, maar je kunt ook zelf routebestanden importeren. Je kunt kiezen uit routes voor toerfietsen, gravelbiken, wielrennen, mountainbiken en wandelen.

Zo'n app zit natuurlijk vol handige functies maar het gaat wat ver om die allemaal te beschrijven. Je kunt de app gratis downloaden en krijgt één regio cadeau, zodat je kunt zien of Komoot iets voor je is. Daarna kun je kaarten van andere regio's kopen, maar wij adviseren om direct voor de wereldkaart te gaan. Dan ben je voor €30 van alles af. Het leuke is: die kosten zijn eenmalig, dus je betaalt geen jaarlijkse vergoeding. (HR)

komoot

Dit magazine blijven ontvangen?

Wil je dit magazine twee keer per jaar kosteloos ontvangen, en heb je je nog niet ingeschreven?

Meld je je dan hier aan! Je hoeft alleen je voornaam en je mailadres in te vullen, meer informatie hebben we niet van je nodig.

Fietsen in Asturias met de zilte zeelucht als gezelschap

Bij In het noorden van Spanje vindt je de perfecte combinatie tussen cultuur en natuur. 'Het groene Spanje', zo worden de noordelijke regio's van Spanje ook wel genoemd. De Picos de Europa de Asturië is de groene uitlopers die helemaal tot aan de kust reiken zijn daar een mooi voorbeeld van. Asturias is niet de allerbekendste regio van Spanje maar wel een hele prettige voor fietsers. DOOR MARION HOOGWEGT

Deze groene noordkust van het Iberisch schiereiland leent zich perfect voor een fietsvakantie. Wij kozen dit keer voor de Ruta Costera die langs de hele kustlijn loopt en gelijk ook de GR 204 is. Het terrein is heuvelachtig en heel soms licht bergachtig, langs zee en strand en door het boerenland. Ook fiets je over delen over *El Camino del Norte*, de pelgrimsroute naar Santiago de Compostela. Je komt langs grillige klifkusten, slaperige baaitjes en bedrijvige vissersdorpjes, maar ook de flanken van het Suevegebergte kenmerken deze onverwacht groene regio van Spanje. Hoog en laag liggen dicht bij elkaar in Asturias. Het is maar zo'n twintig kilometer van de kust naar de Cantabrische bergketen.

De Asturische kust is altijd een plek geweest waar wielers graag komen, want fietsen langs de kust heeft veel praktische voordelen. Het is er nooit te koud of te warm om te fietsen, de hoogteverschillen zijn voor iedere fietser goed te doen en bovendien is het nooit moeilijk om een restaurant of overnachtingsplek te vinden omdat grote delen de pelgrimsroute overlappen. Tegelijkertijd is de authenticiteit van de boeren- en vissersdorpen goed bewaard gebleven en vind je nergens massatoerisme. Een gemoedelijke omgeving met vriendelijke en behulpzame bewoners. Ach, een norse Asturiaan met een ochtendnumeur kun je altijd treffen, dat heeft ook charme, Asturianen zijn nu eenmaal een robuust volkje.

Of je nu de hele route aflegt of in delen, al fietsend zul je merken dat de kust vrij goed bewaard is gebleven. Na iedere bocht staat er weer een nieuwe verrassing te wachten. Dat kan een kudde koeien zijn die het pad versperren, maar ook de allermooiste stranden en baaien van heel Spanje die zich voor je uitstrekken.

[Lees verder onder de foto ▼](#)

Een goede rit over de kustroute:

- De integrale tocht over de Asturische kustroute is bedoeld als een route om te fietsen en te genieten op een ebike, mountainbike of gravelbike, waarbij de paden en wegen worden gefietst die het dichtst bij de kust liggen en asfalt zoveel mogelijk wordt vermeden.
- Veel van de trajecten zijn aangelegde en goedgekeurde paden en wegen, zoals het tracé van het pad GR 204 E-9 (Europees pad) of het aangelegde gedeelte met de naam *Senda Norte*. Veel andere paden en wegen liggen dicht bij de kust en worden gebruikt door wandelaars en vissers. In sommige gebieden fiets je een stuk over de Camino de Santiago. Asturias heeft 20 gemeenten die aan zee liggen en die allemaal in meer of mindere mate stukken kustpad hebben. Er is maar één gemeente die de kust de rug toekeert en dat is de gemeente Villaviciosa, dat geen enkele meter kustpad heeft. Je kunt ervoor kiezen van de kust af te wijken en de stad van de Cider te bezoeken, maar dan moet je wel meer landinwaarts fietsen, bijna allemaal over asfalt, er is geen andere keuze. Ben je geen sidra-fan? Laat Villaviciosa dan links liggen.
- Volgens Greenpeace is de Asturiaanse kust de best bewaarde kust van Spanje. Tijdens de tocht geniet je van landschappen die je niet onberoept zullen laten, je komt langs meer dan 200 stranden, verschillende vuurtorens, prachtige kliffen, spectaculaire kappen en vissersdorpen die de kust rijk is. Je komt op plekken waar je alleen te voet of op de fiets kunt komen.

Zwaarte en moeilijkheidsgraad
Middelmatig. De heuvels zijn soms pittig. Maar ook kort en dus is het leed te overzien. De wegen zijn meestal prima. De weg vinden is nooit een probleem. Als je voor de gravelroute kiest zul je soms ook een stukje over de weg moeten en als je de route over de weg kiest via de N-632, ontkom je niet aan af en toe een stukje gravel. Wij kozen voor deze route vanwege de fijne afstanden en dorpen die we graag wilden bezoeken. De Ruta Costera begint officieel iets eerder dan Colombres en eindigt 60 km verder na Lluarca maar wordt daar steiler en grilliger en wegens tijdsgebrek is de leuke vissersplaats Lluarca ons eindpunt geworden.

[Lees verder onder de foto ▼](#)

In sommige gebieden fiets je een stuk over de Camino de Santiago

- ETAPPE 1 Colombres- Llanes 23 km
- ETAPPE 2 Llanes- Ribadesella 31 km
- ETAPPE 3 Ribadesella- Colunga 20 km
- ETAPPE 4 Colunga- Villaviciosa 17 km
- ETAPPE 5 Villaviciosa - Gijón 29 km
- ETAPPE 6 Gijón- Avilés 25 km
- ETAPPE 7 Avilés- Cudillero 26 km
- ETAPPE 8 Cudillero- Soto de Luiña 15 km
- ETAPPE 9 Soto de Luiña- Cadaveo 18 km
- ETAPPE 10 Cadaveo- Lluarca 15 km

WAT JE ECHT NIET MAG MISSEN ONDERWEG

Tussen Colombres en Ribadesella

In Colombres gingen we de Quinta Guadalupe binnen, vroeger een koopmanshuis, nu het museum van de emigratie. Het is lichtblauw geverfd en oogt koloniaal. Veel kamers zijn gelaten zoals ze waren. Op onze route kwamen we veel van dit soort indrukwekkende villa's tegen; de zogenaamde Casas Indianas. Ze waren van de koloniale tijd van de Asturië vertrokken naar *Las Américas* naar landen zoals Cuba en Mexico en jaren later met een koffer vol geld weer terugkwamen. Onder elke steen in deze streek ligt een stuk geschiedenis.

Los Bufones de Pria. Bufones zijn gaten in de kustbodem waarin je oergetuigen hoort. Er zitten prehistorische draken in die soms metershoog het zeewater opspuiten. Water spuiten doet het monster als wij er zijn net even niet. De oergetuigen maakt hij wel. Broooohaa! Het natuurgebied is ook verder prachtig. Woeste golven, een rotsige kust, donkere wolken, wind, een onbedorven kust. Playa Gulpiyuri. Een van de bijzonderste stranden omdat je vanaf het strand geen kustlijn zien, maar rotsen met begroeiing. Het zee water komt via een grot binnenspoelen en zorgt ervoor dat met eb er alleen zand te zien is maar met opkomend water de pool steeds groter wordt. Je waant je in een paradijs op aarde.

Tussen Ribadesella en Gijón

De plaatsjes Lastres en Tazonos staan op de lijst van mooiste dorpen van Spanje. Wel een extra daling en klimmetje naar de twee vissersdorpjes waar je de verste vis eet die je maar bedenken kan. De dorpen ligt in de diepte en van de route af, dus je moet met een volle maag weer heuvel op. Het klimmetje terug is de moeite dubbel en dwars waard. Daarna lekker aan een koude sidra in Villaviciosa. Een stadje gelegen aan de riviermonding, met een sfeervol oud centrum. Ooit was het een belangrijke pleisterplaats op de pelgrimsroute naar Santiago de Compostela en verschillende gebouwen herinneren hieraan.

Faro de Cabo Peñas. Het uitzicht vanaf deze vuurtoren is spectaculair. Enorme kliffen langs de ruige Cantabrische kust, een perfecte spot voor een thriller, je moet geen stap verkeerd zetten of je ligt een paar honderd meter beneden op de rotsen. Richting Gijón treffen we nog een venijnig klimmetje en daarna zoeven we verder naar beneden naar de boulevard van Gijón aan de baai en het strand van Lorenzo.

[Lees verder onder de foto ▼](#)

Tussen Gijón en Cudillero

Gijón en Avilés zijn echte industrie- en havenplaatsen. Hier tref je een meer verstedelijkt gebied. Maar toch is het wel leuk om in beide plaatsen een kijkje te nemen. Het oude centrum van Gijón met sidrerías in het moderne openluchtmuseum is een mooie plek om de Asturianen te observeren en in Avilés is het moderne openluchtmuseum Niemeyer een welkome afleiding na zoveel natuurlijk landschap. Eenmaal voorbij de luchthaven van Asturias wordt het terrein weer landelijk.

Tussen Cudillero en Lluarca

Faro Busto, tussen Cudillero en Lluarca is nog zo'n indrukwekkende kaap, de moeite waard om een klein stukje van de route af te buigen. En Playa de Silencio is een absolute *must see*. Van daaruit rijden we naar Cadaveo, een plaatje waar het wemelt van kleurrijke beschilderde Casa Indianas. Sommigen zijn gerestaureerd en getransformeerd als hotel zoals la Casa Raja. Iets buiten Cadaveo kun je *Ermita de Regalina* bezoeken. Een kleine wit met blauw beschilderde kapel waar de zeemannen vroeger bedden op een behouden terugvaart van hun echtgenoten. Vanaf de kapel naar beneden weer een uitzicht op een prachtige baai. In Lluarca bezochten we de zeemannenbegrafplaats met bijzondere gedenkstenen en geveltjes en maakten we een wandeling over de talloze bruggetjes over verschillende riviertjes, *rias*, die bij vloed de stad binnenstromen. Een leuk afwisselend bezoek was naar de tuinen van *Jardines de Font Baixa* die op een heuvel liggen. En om de tocht af te sluiten een uitstekende zeemannenmaaltijd van Asturiaanse *Fabadas*, bonen, in de visserswijk Cambaral. Fietsend is misschien wel een van de beste manieren om Asturias te leren kennen. Lekker verplaatsen je in je eigen tempo, meerdere dorpen en steden ontdekken, aanschouwen op een terras en kennismaken met de gastvrije Asturianen, die je vol trots vertellen over hun regio.

Bereikbaarheid

Met de auto vanaf Utrecht is het 15 uur rijden, 1.553 kilometer. Je kunt vliegen naar de luchthaven van Oviedo met Vueling. Vliegen naar Bilbao is ook een optie. Fietsen kun je huren bij Centro BTT Valles del Oso. Zij kunnen de fietsen brengen en halen bij ieder gewenst punt. Wil je niet de hele tocht doen, maar enkel een paar dagen, dan kunnen zij dat ook voor je regelen. Vraag naar Astur.

► www.sendadelosobnibicicleta.com

Lekkerste adresjes om te eten

- De beste vis aten we in Lastres, een vissersdorp aan een kleine inham. De vis wordt er direct uit de zee op je bord geworpen. Restaurant Eutemio
- Het restaurant in de haven van Lluarca heeft uitstekende typisch Asturiaanse gerechten en bovendien is eigenaar Oscar top! De Zamburiñas en calamares waren geweldig. Restaurant Darsenas
- In Cudillero wemelt het van de restaurantjes en waarschijnlijk zijn ze allemaal goed. Wij kozen dit keer een entrecote want ook het Asturiaanse rundvlees is in heel Spanje bekend. Restaurant La Nueva Lonja
- Overal zijn er sidrerías. Je kunt nooit één glas bestellen, het wordt direct een hele fles...

Leukste overnachtingen

Het voordeel van deze route is dat het vaak parallel aan de Camino de Santiago ligt. Daardoor is het niet moeilijk om een hotel of hostel te vinden. Bovendien zijn de meeste hotels ook Bikefriendly en kun je je fiets veilig stallen. Twee van onze mooiste overnachtingen waren in oude Casas Indianas. Een echte aanrader om die sfeer eens te proeven en naar de verhalen van vergane glorie te luisteren. In Cudillero sliepen we in *Casa El Rosal* dat gerund werd door twee allerliefste dames die bij het ontbijt flensjes, *frisuelos*, voor ons bakten en de lekkerste *café con leche* met verse romige melk uitschonken. In Ribadesella logeerden we in *Villa Rosario*, een statige Casa Indiana met een verhaal over Havana. Het ontbijt werd geserveerd in een salon die direct uitkeek over het strand.

Meer informatie over deze route en anderen vind je op de website van Turismo Asturias, daar staat een aparte beschrijving van de route via de weg en over gravel

- [Route over de weg](#)
- [Route gravel](#)

8 FIETSTIPS VOOR ASTURIAS

- Via Verde Senda del Oso**, Eenvoudige, maar heel boeiende route, waarop je zeker beren gaat zien
- Alto de Angliru**, Een van de meest gevreesde beklimmingen van Europa met stijgingen tot 22%
- Lagos de Covadonga**, Ook een klassieker uit de Vuelta. Klimmen naar paradijselijke bergmeren
- Camino del Norte**, Langs de Noordkust naar Santiago, De oudste zelfs. Door het mooie binnenland van Asturias
- Camino Primitivo**, Nog een camino naar Santiago, De oudste zelfs. Door het mooie binnenland van Asturias
- Vallei van Somiedo**, Op en af door de prachtige bergen van de Cordillera. Te gast bij de beren
- Fietsroutes bij de plaats Cabrales**, Fietsen aan de voet van de Picos de Europa. Ook makkelijke- en e-bikeroutes
- Vuelta al Macizo de Andara**, Voor de die-hard MTB'ers. Start en finish in Sotres

In Lluarca bezochten we de zeemannenbegrafplaats met bijzondere gedenkstenen

WANDELEN LANGS DE Costa Quebrada AAN DE CANTABRISCHE KUST

De Costa Quebrada, gelegen aan de noordkust van Cantabria, is een van de meest indrukwekkende en ongerepte gebieden van de Spaanse kust. Deze unieke wandelomgeving valt niet alleen op door zijn geologische waarde, maar ook als een paradijs voor liefhebbers van de natuur in zijn puurste vorm. Bovendien is het sinds juni dit jaar erkend door UNESCO als Geopark.

DOOR MARION HOOGWEGT

Maritiem landschap

Over een lengte van slechts 20 kilometer biedt de Costa Quebrada een ware geologische catalogus. Het Geopark strekt zich uit van de baai van Santander tot Puerto Calderón en biedt een diversiteit aan landschappen, waaronder imposante kliffen, gouden zandstranden, unieke rotsformaties en een rijke biodiversiteit.

Het maritiem landschap, dat zelfs mensen die geen experts zijn in geologie fascineert, begint op het schiereiland Magdalena in Santander en strekt zich uit tot het strand van Cuchía, in Miengo, en doorkruist acht Cantabrische gemeenten: Santander, Camargo, Santa Cruz de Bezana, Piélagos, Miengo, Polanco, Suances en Santillana del Mar. Deze plekken vormen één grote geologische structuur die is ontstaan door het oprijzen van het Cantabrisch gebergte, als gevolg van de botsing tussen het Europese en Afrikaanse continent.

De kracht van de natuur

Langs de kustlijn onthullen de rotslagen de geschiedenis van miljoenen jaren geleden, toen het gebied nog een tropisch rif was. Deze geschiedenis is vastgelegd in de formaties die zich voor je ogen ontfouwen: kliffen, beboste stukken, uitgestrekte gouden zandstranden, kleine baaien, duinen, kustpijlen, tombolo's (zandbanken die een eilandje met de kust verbinden) tektonische plooien en scherpe kliffen. Dit gebied trekt niet alleen geologen en wetenschappers aan, maar ook wandelaars en vogelaars.

De Costa Quebrada is gedurende 125 miljoen jaar gevormd door de krachten van de natuur. De Cantabrische Zee, die de kustlijn omspoelt, heeft elke rots nauwkeurig uitgehouwen en grillige vormen gecreëerd. Hoogtepunt zijn de Urros de Lienres; imposante rotsachtige eilandjes die uit de zee oprijzen voor het strand van La Arnía.

[Lees verder onder de foto](#) ▼

Wandelen langs de Cantabrische kust kun je goed combineren met een bezoek aan de mondaine kustplaats Santander en aan Bilbao, waar je met de vlucht vanuit Amsterdam of Eindhoven landt.
<https://turismo.santander.es/en>

Nu je toch in de buurt bent, is het leuk om de replica van Altamira; de bekende prehistorische grotschildering locatie van Spanje in Santillana del Mar, af te dalen.

Wandeling Las Dunas de Lienres – Arnía (10 km)

Een van de routes langs de Costa Quebrada start in het natuurpark Las Dunas de Lienres. Dit beschermde natuurgebied is een van de belangrijkste duinen van Noord-Spanje en is een ideale plek om een geologisch avontuur te beginnen. Vanaf de berg La Picota, een natuurlijk uitkijkpunt op 240 meter hoogte, kun je genieten van een spectaculair uitzicht op de monding van de rivier Pas en het uitgestrekte kustlandschap.

Langs verlaten stranden en baaien

Vervolgens loop je omhoog langs de kliffen, waar je een panoramisch uitzicht over de kust hebt. Het pad, dat van west naar oost langs de Costa Quebrada loopt, laat je kleine verborgen baaien en meer afgelegen stranden ontdekken, zoals het strand El Madero en Somocuevas. Naarmate het pad vordert, komen we bij het strand van Portío en vervolgens bij het bekende strand van La Arnía. Dit strand, dat als een van de mooiste van Spanje wordt beschouwd, biedt een indrukwekkend uitzicht op de Urros de Lienres, waarvan de rotsachtige eilandjes op magische wijze uit de zee lijken te rijzen. Voor fijnproevers zijn er twee restaurants, gelegen boven La Arnía, perfecte plekken om even te stoppen en lokale specialiteiten te proeven terwijl je geniet van het uitzicht op de zonsondergang boven de zee.

Geologisch schatten

UNESCO definieert Geoparken als “geografische gebieden waar locaties en landschappen van internationaal geologisch belang worden beheerd met een integrale aanpak van bescherming, educatie en duurzame ontwikkeling”. In het geval van de Costa Quebrada sluit deze visie perfect aan bij het idee om de natuurlijke omgeving te behouden en tegelijkertijd ecotoerisme en lokale economische ontwikkeling te bevorderen.

Of je nu de kliffen bewondert die als messen boven de zee uittorenen, de wilde stranden verkent of de zonsondergangen van de Cantabrische kust bewondert, elke stap op deze route brengt je dichterbij de geologische en menselijke geschiedenis van de regio.

Deze wandeling is slechts één van de tientallen routes die je langs de Costa Quebrada kunt lopen. De meesten staan beschreven op Wikiloc, maar ook heeft de VVV van Santander handige boekjes met kaarten waar de wandelingen in staan beschreven

TIP:

Combineer je wandeling met een boottocht om de kustlijn vanuit een ander oogpunt te ontdekken.

► www.bahiasantander.es organiseert kleinschalige educatieve tochten. Het is wel belangrijk van te voren te reserveren.

De boot van Carlos Sainz vertrekt vanuit de Puerto Deportivo Marina Cantábrico.

DUURZAAM DOOR SPANJE

Als je het plan hebt om de Ruta de la Plata te lopen of te fietsen, dan kun je ook eens overwegen om dat op een andere wijze te doen. In het boek **Duurzaam door Spanje** ontmoet je op je weg verschillende bedrijfjes van Spaanse ondernemers. Dat kan een accommodatie zijn, maar ook een restaurant, een natuurgids of bijvoorbeeld een kaasmaker die je kunt bezoeken. De Ruta de la Plata gaat langs een groot deel van deze initiatieven in de provincies Andalusië, Extremadura, Castilla y Leon en in Asturias. In **Duurzaam door Spanje** lees je over mensen die hard werken en dingen anders doen en tegelijk is er aandacht voor de natuurgebieden in iedere streek en de fiets- of wandelmogelijkheden ter plekke.

Het boek neemt je mee op reis, waarbij de focus ligt op bewust reizen en het belicht 35 inspirerende Spaanse ondernemers die zich inzetten voor een duurzamere toekomst. Het is meer dan een reisverhaal; het is een ode aan de kracht van kleine stappen en passie voor je doel.

In ons vorige nummer schreven we uitgebreid over de traditionele Ruta de la Plata, maar mocht je de tocht op een andere wijze willen maken, dat kun je in het boek voldoende inspiratie opdoen. Onderweg kun je wandelen met een gids om de bruine beer of wolf te spotten, een fietstocht langs en door wijnvelden maken of op safari gaan bij zonsopgang om de Iberische lynx in het vizier te krijgen. Op je route logeer je op bijzondere accommodaties van mensen die hun steentje bijdragen voor een mooiere wereld. Een uitgebreid artikel over de duurzame route staat ook beschreven in het ► **jubileummagazine van Ardanza reizen**. Zij bieden deze reis georganiseerd aan. Kortom een geweldige aanvulling op een toch al mooie ervaring die je hebt als je de oude Romeinse handelsroute gaat volgen.

► **Het boek kun je hier bestellen**

AVONDWANDELING

Na een natte dag in Murcia kwam daar dan toch plotseling de zon. We maakten een avondwandeling, zoals de Spanjaarden dat ook zo vaak doen. Het samenspel van licht, schaduw, reflectie en kleuring betoverde mij.

Locatie: Aqueducto de Perin, Cartagena (Murcia)

Apparatuur: Sony A7III, met FE 35-2.8 lens

Instelling: F18, 1/200 en ISO 160

Liesbeth Muurling is fotograaf en Spanjeliefhebber

► www.wallizphotos.com

'De Camino del Cid overtrof mijn verwachtingen'

Frank Sangers, lezer van dit magazine, fietste de indrukwekkende Camino del Cid en kwam vol enthousiaste verhalen terug. Hij was zo vriendelijk om zijn ervaringen op te schrijven en met ons te delen. Dit is zijn verslag.

DOOR FRANK SANGERS

In februari was ik op de Fiets en Wandelbeurs in Utrecht en woonde de presentatie van Marion en Hans bij over een drietal fietsroutes in Spanje. Vooral de Camino del Cid trok mij aan, nieuwsgierig als ik was geworden naar dit relatief onbekende binnenland van Spanje en de historie van de tocht. Kort samengevat was El Cid Campeador een ridder die in de 11e eeuw een belangrijke rol heeft gespeeld bij het heroveren van grote delen van Spanje door de christenen op de moren. De Camino beslaat in feite de reis die hij aflegde, vanaf zijn geboorteplaats vlak boven Burgos tot aan de verovering van Valencia. Je doorkruist hierbij de provincies Burgos, Soria, Guadalajara, Teruel, Zaragoza, Castellón en Valencia (Alicante is een uitbreiding van de route).

Van Burgos naar Valencia

In de tweede helft van september '25 ben ik van Burgos naar Valencia gefietst, in totaal stond er na twee weken exact 1.200 kilometer op de teller. Het is erg rustig op de route, zeker als je het vergelijkt met de grote broer Camino de Santiago. Er staan regelmatig bordes die de richting aangeven en verder is er een uitstekende website met allerlei route-informatie, inclusief de navigatiebestanden. Een leuk (licht verslavend) element is dat je een stempelkaart krijgt aan het begin in Burgos, waarmee je in allerlei plaatsen een stempel kan halen. Soms krijg je er een button bij. De stempels en buttons bevatten de naam, de provincie en een getekend kenmerk van de betreffende plaats.

Tot zover de droge feiten. Hoe heb ik de tocht ervaren, wat kwam ik tegen, wat heb ik beleefd? Het heeft mijn hoge verwachtingen overtroffen. Ik heb genoten van het fietsen door de mooie landschappen, de historische steden en de rustige dorpen. Het was in de eerste week warm (in de middag 30+), de tweede week was er een met koude ochtenden en milde middagen. En: slechts twee uurtjes regen gehad.

[Lees verder onder de foto ▼](#)

Weinig vlakke stukken

Het fietsen was uitdagend te noemen, er waren weinig echt vlakke stukken en de bekapping maakte het extra zwaar. Af en toe zaten er graveltrajecten bij, het ene beter dan het andere, met bijvoorbeeld een groot gedeelte van de populaire Via Verde de Ojos Negros vanaf Teruel. De beklimmingen kenden zo nu en dan steile stukken van boven de 10%, maar ik kwam ook een 25 kilometer lange, licht oplopende klim met tegenwind in de richting van Molina de Aragon tegen. Dat was een erg vals plat. Halverwege had ik een rustdag ingebouwd, die kon ik goed gebruiken om kleding te wassen en even een adempauze te nemen.

Spaanse gezelligheid

De steden El Burgo de Osma, Sigüenza en Teruel maakten een bijzondere indruk op me. El Burgo is een middeleeuwse stad met een stoere stadsmuur en een prachtige kathedraal. In Sigüenza zie je relatief veel toeristen en dat is om goede redenen: het staat vol met monumenten en heeft een mooi Plaza Mayor pal naast de kathedraal. De typisch Spaanse gezelligheid vind je in Teruel; aan het begin van de avond lijkt het alsof de halve stad aan het aperitief zit.

Het landschap was op bepaalde trajecten in de eerste week nog wat eentonig, maar daarna werd het bij tijd en wijle adembenemend mooi. Vooral tussen Molina de Aragon en Teruel keek ik mijn ogen uit met afwisselend rotsen, bergkloven, grasland, bos en heide.

Van complete stilte tot dorpsfeest

In twee weken Camino maak je veel mee en ik zal sommige belevenissen niet snel vergeten. Op de eerste avond ging ik naar een prachtig gezongen Gregoriaanse mis in de kerk van het klooster van Santo Domingo de Silos. Ik heb in complete stilte gezwommen tussen de rotswanden van Fuente de los Baños, bij Montanejos. En op plekken geslapen met een rijke historie, zoals een middeleeuws kasteel in Sigüenza (de parador) en een gerenoveerd 18e-eeuws ziekenhuis in Segorbe (Martin el Humano). Ondanks de stilte tijdens de tocht waren er ook leuke ontmoetingen en gesprekjes. Vooral in de kleine plaatsen heb je sneller aanspraak, mensen kijken naar je fiets en zijn benieuwd naar je verhaal. En soms ben je op zoek naar de stempelpost op een plein en beland je ineens op een dorpsfeest.

Menu del día

Omdat ik al jaren in Spanje kom en ook twee jaar in Barcelona gewoond heb, ben ik gewend geraakt aan het eetritme van het land: de hoofdmaaltijd van de dag neem je in de middag. Rond een uur of twee, drie een mooi plekje zoeken, liefst op een terras in de schaduw en daarna het menu del día bestellen. Zo heb ik op de eerste fietsdag heerlijk gegeten op het Plaza Mayor in Covarrubias, een heerlijke guiso del día, een stoofpotje met witte bonen en chorizo. Echte wielerkost! In de avond volstaat dan een lichtere maaltijd, zo waren de pinchos van La Barrica in Teruel erg lekker. Met een glaasje wijn uiteraard.

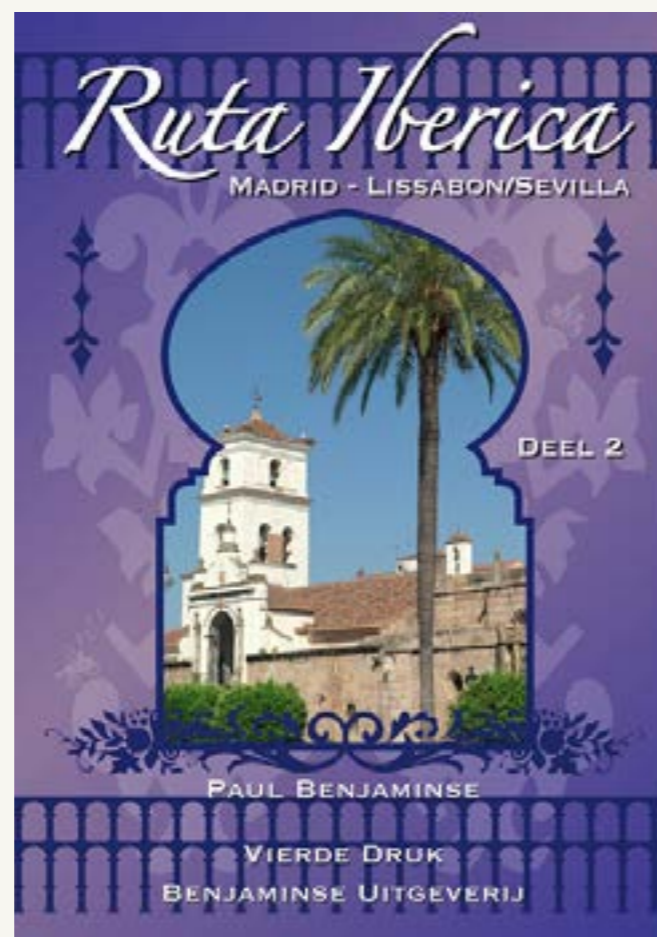
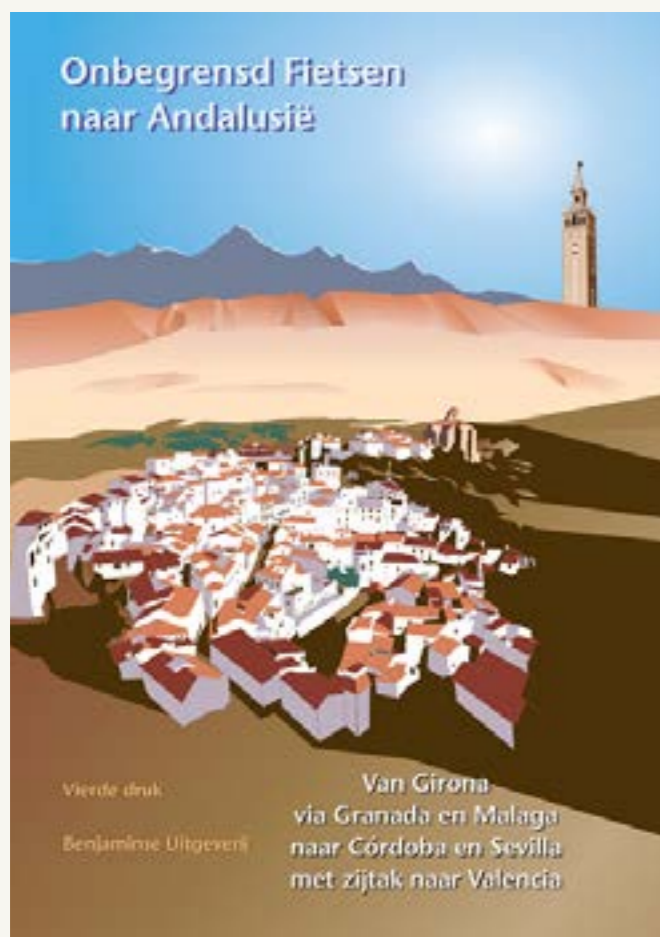
Al met al kijk ik met veel voldoening en dankbaarheid terug op mijn Camino. Ik heb een schitterend deel van Spanje op de fiets kunnen ontdekken, het weer was prima, geen pech of ongelukken, leuke mensen ontmoet en heerlijk geslapen, gegeten, gedronken.

De typisch Spaanse gezelligheid vind je in Teruel; aan het begin van de avond lijkt het alsof de halve stad aan het aperitief zit.

Op zoek naar fietskaarten en fietsgidsen van Spanje? Dan vind je hier een uitgebreid assortiment. Je kunt direct online bestellen.

- ▶ Fietsboekjes en routegidsen
- ▶ Kaarten van Spanje

Hier vind je de inhoud van eerder verschenen edities van ons magazine.

- Verkeersregels voor fietsers
- Wandelen in Noord-Spanje (Better Places)
- De Via Verde del Noroeste (Murcia)
- De Ruta de la Plata op de fiets
- Wandelen Ronda
- Wandelen in Galicië met Ardanza
- Fietsvakanties op Mallorca en in Catalonië
- Interview Santi Alandi

- De Via Verde de Plazaola/Navarra
- Interview Marieke Knaapen
- Caminos de Pasión/Andalusië
- 5 georganiseerde fietsvakanties
- Trein, bus en fiets in Spanje
- Wandelen Cadiz
- Fietsen Merindades
- Fietsen La Mancha
- Wandelen Sierra de Francia
- Nationaal Park Doñana wandelen
- Duivelsvallei Extremadura wandelen
- El Camino Holandés

- Interview Ferry Staleman
- Granada en zijn Geoparque
- 2x Wandelen
- La Gran Senda de Malaga
- Wandelen in het Baskenland
- 2x Mooie accommodatie
- Bezoek de Vuelta
- In beeld: Monfragüe
- Vía Verde de la Val de Zafán
- 2X Fietsen
- Fietsen in de Spaanse warmte
- Fietsen over vulkanen op Lanzarote

- Interview Raul Gonzalez
- Sierra de Gredos
- Las Medulas
- Variante Espiritual naar Santiago de Compostela
- De Caminito del Rey
- In beeld: Lagos del Valle, Asturias
- Is fietsen in Spanje veilig?
- Gravelbiken Spanje
- Villa Vital, Fuerteventura
- Fietstransport Valencia en Sevilla
- Costa de la Luz fietsen
- Fiets en Wandelbeurs
- De 13 mooiste Vias Verdes
- Fotokeuze van de fotograaf
- Cortijo Fontanilla, Conil de la Frontera

Een uitgave van Marion Hoogwegt en Hans Resing

www.fietseninspanje.nl

www.maxperiencespain.com

INSTAGRAM: [@fietsenenwandeleninspanje](https://www.instagram.com/fietsenenwandeleninspanje)

MAIL MARION: marion.hoogwegt@gmail.com

MAIL HANS: hans@fietseninspanje.nl

SAMENSTELLING & REDACTIE: Marion Hoogwegt & Hans Resing

CONCEPT & DESIGN: Jan Willem Bijl

TEKSTCORRECTIES: Kees Loogman

FOTOGRAFIE: Liesbeth Muurling, www.wallizphotos.com

Dit magazine blijven ontvangen?

Wil je dit magazine twee keer per jaar kosteloos ontvangen, en heb je je nog niet ingeschreven? ► [Meld je je dan hier aan!](#)

Je hoeft alleen je voornaam en je mailadres in te vullen, meer informatie hebben we niet van je nodig.

Copyright ©2025. Dit magazine is met uiterste zorg samengesteld. De makers stellen zich niet verantwoordelijk voor het vermelden van onvoldoende of foutverstrekte informatie. Niets uit deze uitgave mag, in welke vorm dan ook, worden overgenomen zonder toestemming van de uitgever.